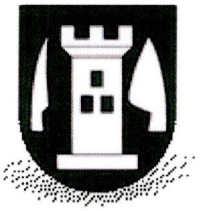
Operačný program
Efektívna
verejná správa

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu

PROGRAM ROZVOJA MESTA TORNAĽA 2023 – 2027 S VÝHĽADOM DO ROKU 2030

Tento materiál bol spracovaný v rámci projektu:

Názov projektu:	*„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Revúca“*
Kód projektu v ITMS2014+:	314011ARS4
Operačný program:	Efektívna verejná správa
Spolufinancovaný fondom:	Európsky sociálny fond
Prioritná os:	1. Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna VS
Investičná priorita:	Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti VS a verejných služieb na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v záujme reforiem, lepšej právnej úpravy a dobrej správy
Špecifický cieľ:	1.1 Skvalitnené systémy a optimalizované procesy VS

Október 2022

Obsah

Úvod ***6***

Analytická časť 7

Demografia 7
Počet obyvateľov 7
Národnostná štruktúra 8
Veková štruktúra 8
Index starnutia 9
Prírastok/úbytok 10
Priemerný vek 12
Sobáše a rozvody 12

Vzdelávanie 14
Vzdelanostná štruktúra obyvateľov 14
Materské školy 15
Základné školy 15
Stredné školy 19

Sociálne a zdravotné služby 21
Sociálne údaje o obyvateľoch 21
Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb (DDaDSS) 22
Centrum pre deti a rodiny Tornaľa 23
Zaočkovanosť proti COVID-19 24
Zdravotné služby 25
Agentúra integrovanej starostlivosti v Tornali 25
Terénna sociálna práca a Rómske komunity 26

Ekonomický rozvoj 26
Podnikateľské prostredie 27
Nezamestnanosť 27
Priemerná mzda 29
Trh práce 29

Kultúra a cestovný ruch, voľnočasové aktivity 29
Kultúrna infraštruktúra 30
Kultúrne podujatia 30
Kultúrne pamiatky 30
Ubytovacie a stravovacie služby 31
Vybrané výsledky výskumu na Gemeri - PhDr. Mariana Bárdiová, PhD. 32

Životné prostredie a doprava 36
Emisie do ovzdušia 36
Voda v rieke Slaná 37
Spotreba pitnej vody 37
Verejný vodovod a kanalizačná sieť 38
Environmentálne záťaže 39
Odpadové hospodárstvo 40
Bytové hospodárstvo 43
Dopravné spojenie 45

SWOT analýza 47

Programové obdobie 2021 – 2027 48

Návrhová časť 51

Strategická časť 51
Vízia rozvoja mesta 51
Oblasti rozvoja mesta Tornaľa 51
Strategické ciele rozvoja mesta 51
Ukazovatele merania dosahovania cieľov 53
Súlad so strategickými dokumentami vyššej úrovne 54

Programová časť **65**
Prehľad navrhnutých opatrení a možných aktivít 65

Realizačná a finančná časť **69**
Systém riadenia implementácie PRM a implementačná štruktúra 69
Zodpovednosť, časový harmonogram a finančné zabezpečenie navrhovaných aktivít 70
Monitorovanie a hodnotenie Programu rozvoja mesta 77
Akčný plán 2023 77

Skratky ***78***

Riadiaci tím

1. Mgr. Anna Szögedi, primátorka mesta Tornaľa
2. Mgr. Ladislav Nagy, prednosta Mestského úradu Tornaľa
3. Ing. Milena Helembaiová, vedúca odboru Mestského úradu Tornaľa
4. Ing. Zsolt Hunyák, referent Mestského úradu Tornaľa
5. Ing. Tímea Koleszárová, vedúca odboru Mestského úradu Tornaľa
6. Ing. Róbert Mag, vedúci odboru Mestského úradu Tornaľa

Odborná pracovná skupina pre oblasť rozvoja mesta a životného prostredia

7. Attila Bódi, zástupca primátorky mesta Tornaľa
8. Ing. Štefan Dusza, poslanec Mestského zastupiteľstva Tornaľa
9. Ing. Zsolt Herczeg, poslanec Mestského zastupiteľstva Tornaľa
10. Ing. Róbert Jóry, poslanec Mestského zastupiteľstva Tornaľa
11. Gabriel Koós, poslanec Mestského zastupiteľstva Tornaľa
12. Jozef Molnár, poslanec Mestského zastupiteľstva Tornaľa
13. Mgr. Ladislav Nagy, prednosta Mestského úradu Tornaľa
14. Mgr. Peter Tóth, poslanec Mestského zastupiteľstva Tornaľa

Odborná pracovná skupina pre oblasť bytovej politiky a pre sociálne otázky

15. Ondrej Bencsö, poslanec Mestského zastupiteľstva
16. Zuzana Bódiová, referentka bytovej politiky Mestského úradu Tornaľa
17. Bc. István Hunyák, vedúci Mestských služieb mesta Tornaľa
18. PhDr. Tamás Iván, poslanec Mestského zastupiteľstva
19. Lýdia Kékešiová, pracovníčka Mestského úradu Tornaľa
20. PaedDr. Attila Miko, poslanec Mestského zastupiteľstva
21. Zsolt Váradi, poslanec Mestského zastupiteľstva

Odborná pracovná skupina pre oblasť' školstva, kultúry, športu a mládeže

22. Mgr. Henrieta Balogová, riaditeľka Základnej školy Pavla Jozefa Šafárika v Tornali
23. PaedDr. László Iván, pedagóg Základnej školy Ferenca Kazinczyho s VJM Tornaľa
24. Mgr. Ildikó Kánová, riaditeľka Spojenej školy internátnej Tornaľa
25. Mgr. Ladislav Kocsis, riaditeľ Strednej odbornej školy – Szakközépiskola Tornaľa
26. PhDr. Erika Mezeiová, riaditeľka Základnej umeleckej školy Tornaľa
27. Mgr. Katarína Nagyová, riaditeľka Základnej školy Ferenca Kazinczyho s VJM Tornaľa
28. Mgr. Pusko Gábor, riaditeľ Mestského kultúrneho strediska Mihálya Tompu Tornaľa
29. Mgr. Zuzana Szobonyová, riaditeľka Materskej školy – Óvoda Tornaľa
30. Mgr. Peter Tóth, poslanec Mestského zastupiteľstva

Úvod

Program rozvoja mesta Tornaľa je základným strategickým dokumentom podpory regionálneho rozvoja, ktorý určuje smer a línie rozvoja mesta. Program je vypracovaný na základe §8 Zákona o podpore regionálneho rozvoja NR SR. Schválenie programu rozvoja mesta poslancami Mestského zastupiteľstva je podmienkou na predloženie žiadosti mesta o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov, ktorými sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie. Pri vypracovaní programu rozvoja mesta Tornaľa bola zohľadnená Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja pre programové obdobie po roku 2020.

Program reaguje na hlavné výzvy, ktorým mesto v súčasnosti čelí.

- Starnutie a pokles obyvateľov mesta
- Odliv mladých a kvalifikovaných ľudí z mesta
- Ekologická a sociálna konverzia
- Zvyšovanie odolnosti mesta voči klimatickým zmenám
- Pretrvávajúca pandémia COVID-19
- Zvyšovanie cien energií a odklon od fosílnych palív

Program je hlavným výstupom projektu „Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Revúca", kód projektu 314011ARS4 so začiatkom implementácie 1.5.2021. Cieľom dvojročného projektu je posilniť kapacity regionálneho rozvoja vo všetkých troch mestách okresu Revúca a posilniť medzi-obecnú spoluprácu medzi mestami a obcami okresu. Partnermi projektu sú mestá Revúca, Jelšava a Tornaľa. Projekt má celkový rozpočet vo výške 498 424,03 €, z toho z Európskeho fondu regionálneho rozvoja 473,502,82 €. Pre mesto Tornaľa je v rámci projektu vyčlenených 124 623,13 €. Súčasťou projektu boli aj práce odborných pracovníkov SAV, týkajúcich sa kultúrneho dedičstva regiónu. Konzultácie a poradenstvo v rámci projektu poskytoval aj RNDr. Rudolf Bauer, PhD.

Podklady pre analytickú časť programu boli získané zo zdrojov najmä Štatistického úradu SR, Úradu práce a sociálnych vecí a rodiny SR, inštitútu INEKO, CVTI SR, z dát Mestského úradu. Pre proces prípravy programu bol menovaný Riadiaci výbor na čele s primátorkou mesta Mgr. Anna Szögedi a tri odborné pracovné skupiny. Pracovné skupiny mali po dve zasadnutia, na prvom diskutovali o zisteniach analytickej časti programu a na druhom o návrhovej časti programu – strategických cieľoch, opatreniach a aktivitách. Program je v súlade so strategickými dokumentami vyššej úrovne, hlavne s Programom Slovensko 2021-2027, Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030 a Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.

Vzhľadom na súčasnú vysokú dynamiku zmien externého prostredia a s cieľom dosiahnutia čo najväčšej flexibility programu je navrhovaný zoznam aktivít jednotlivých opatrení návrhovej časti indikatívny, nie záväzný. Zákon o podpore regionálneho rozvoja predpisuje

monitorovanie a vyhodnocovanie dosahovania zvolených strategických cieľov a predloženie správy raz ročne Banskobystrickému samosprávnemu kraju. Pri vypracovávaní a schvaľovaní rozpočtu mesta metodika veľmi odporúča dosiahnuť čo najužšie prepojenie programu rozvoja mesta s programovým rozpočtom mesta na úrovni strategických cieľov, opatrení a merateľných ukazovateľov.

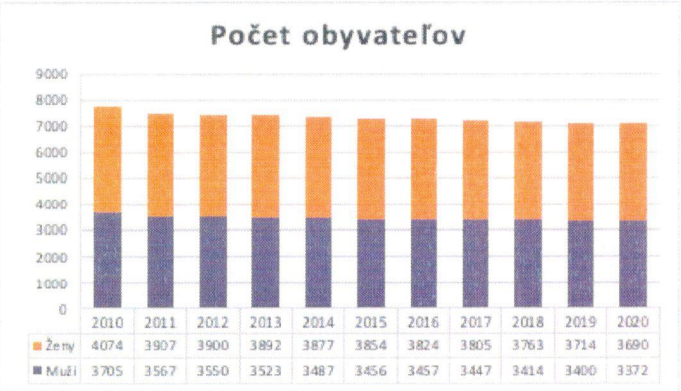
Analytická časť

Demografia

Počet obyvateľov mesta Tornaľa dlhodobo klesá, za posledných 10 rokov klesol počet obyvateľov mesta o zhruba 10%. Obyvateľstvo mesta Tornaľa starne, za posledných 10 rokov klesol počet obyvateľov v produktívnom veku (15-64 rokov) o cca 16% a počet obyvateľov v poproduktívnom veku (65+) zase stúpol o cca 24%. Index starnutia v roku 2020 bol 119, čo je porovnateľné s indexom starnutia na Slovensku aj v BBSK, ale o dosť vyššie ako index pre okres Revúca, kde táto hodnota je len 91,4.
Priemerný vek mesta Tornaľa (42,2 rokov) je vyšší v porovnaní s priemerným vekom okresu Revúca (39,9), zhruba rovnaký ako v Banskobystrickom kraji (43,23) a trochu vyšší ako priemerný vek na Slovensku (41,26 rokov).
V meste Tornaľa je celkovo nižšia hrubá miera pôrodnosti, nižšia hrubá miera sobášnosti a vyšší index rozvodovosti ako to je v okrese, kraji a na Slovensku.

Počet obyvateľov

Počet obyvateľov mesta Tornaľa dlhodobo klesá, za posledných 10 rokov klesol počet obyvateľov o zhruba 10%, približne rovnako u mužov ako aj u žien. Podľa odbornej literatúry[1] okres Revúca patrí do migračného typu 6 (z ôsmich), čo je skupina výraznejších a dlhodobo úbytkových okresov z pohľadu sťahovania. Obyvatelia týchto okresov sa sťahujú najmä do okresov západného Slovenska, „predpokladá sa však zmierňovanie intenzity takejto distribúcie a pokles intenzity migračnej straty“[2]. V porovnaní s väčšími územiami je situácia v meste horšia, na Slovensku počet obyvateľov za posledných 10 rokov rastie (+0,6%), v Banskobystrickom kraji počet obyvateľov za to isté obdobie klesol o 1,3%, v okrese Revúca klesol o 2,5%.

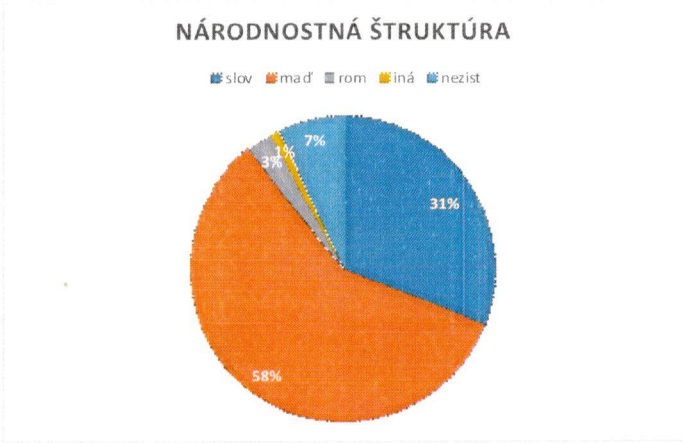

[1] INFOSTAT, 2019, Branislav Šprocha, Boris Vaňo, Branislav Bleha: Kraje a okresy Slovenska v demografickej perspektíve, Populačná prognóza do roku 2040
[2] Str. 32, tamže

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Národnostná štruktúra

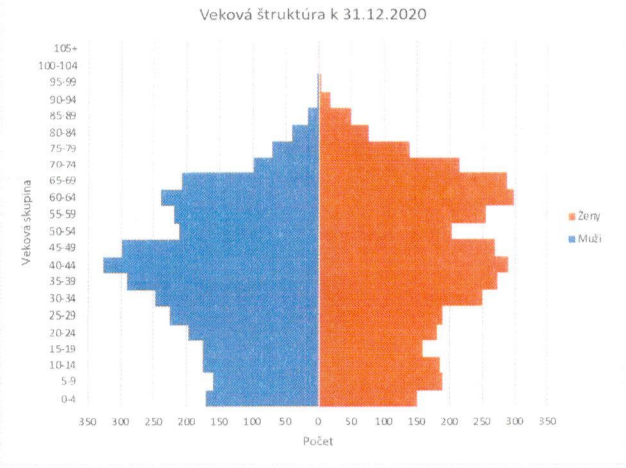
Je uvedená v nasledujúcom grafe. Zaznamenaný stav je z údajov posledného sčítania obyvateľov ku 1.1.2021. Najviac obyvateľov sa hlási k maďarskej národnosti (4 067), druhou najväčšou skupinou je slovenská národnosť (2 156) a treťou v poradí je rómska národnosť (198). Medzi inými národnosťami, ku ktorým sa hlásia obyvatelia mesta sa objavili aj česká (24), ukrajinská (9), poľská (4), ruská (2), bulharská (3), čínska (10), anglická (2) a chorvátska (1) národnosť.

Zdroj: SODB2021

Veková štruktúra

Veková štruktúra obyvateľov mesta je zobrazená na nasledujúcom grafe tzv. „Strome života“. Z grafu je vidieť väčší počet obyvateľov vyšších vekových kategórií, najmä 35-49 rokov a 55-69 rokov. Počet žien je vyšší ako počet mužov vo všetkých vekových skupinách nad 55 rokov.

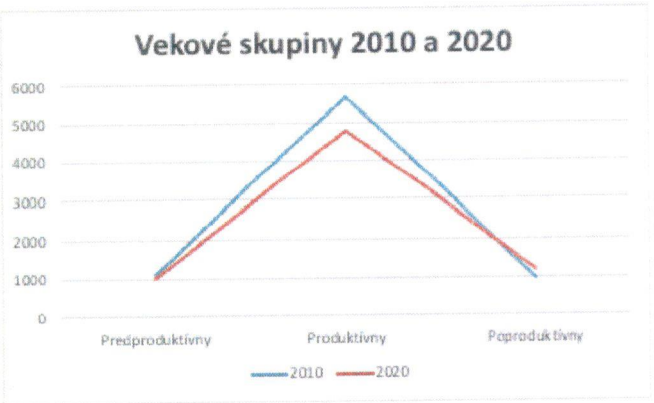
Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Vekové skupiny obyvateľov mesta v členení na predproduktívny vek - do 15 rokov, produktívny vek – od 15 do 64 rokov a poproduktívny vek – viac ako 65 rokov sú zobrazené na nasledujúcom grafe.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

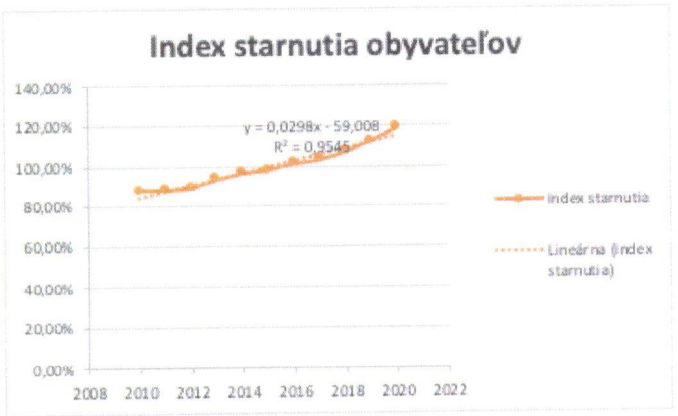
Porovnanie tejto štruktúry v rokoch 2010 a 2020 je zobrazené na ďalšom grafe. Je vidieť, že počet obyvateľov v produktívnom veku klesá, za 10 rokov je to cca 16%. Naopak počet obyvateľov v poproduktívnom veku stúpol o hodnotu cca 24% za posledných desať rokov.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Index starnutia

Pomer medzi počtom obyvateľov v poproduktívnom veku a predproduktívnom veku vyjadruje tzv. „index starnutia“, ktorý je uvedený na nasledujúcom grafe. Z lineárnej rovnice aproximácie „strmosti“ starnutia je vidieť, že ročná hodnota je skoro 3%. Oproti indexu starnutia v roku 2020 v meste Tornaľa v hodnote 119, bol index starnutia v tom istom roku 2020 na Slovensku vyšší (123,19), v Banskobystrickom kraji vyšší (122,73), zatiaľ čo v okrese Revúca index bol nižší - len 91,39.

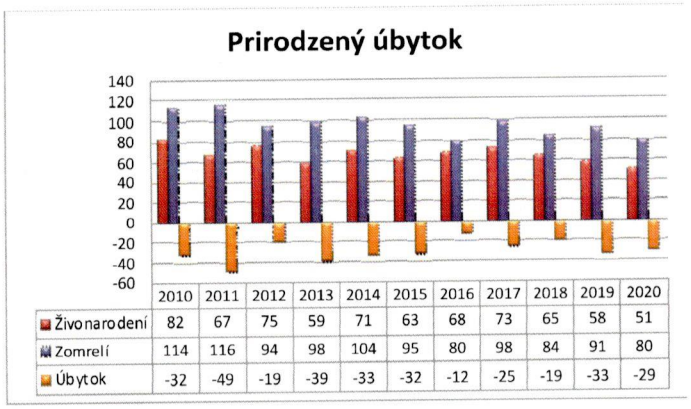

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Prírastok/úbytok

Prirodzený prírastok / úbytok

Počet živonarodených detí bol za posledných 10 rokov každý rok nižší ako počet zomrelých. Tzv. „prirodzený úbytok" bol za posledných 10 rokov v meste Tornaľa 322 osôb. Podľa prognózy[3] je okres Revúca jediný okres na Slovensku, ktorý bude mať kladný prirodzený prírastok, do roku 2040 by to malo byť 0,5 osôb na 1000 obyvateľov okresu.

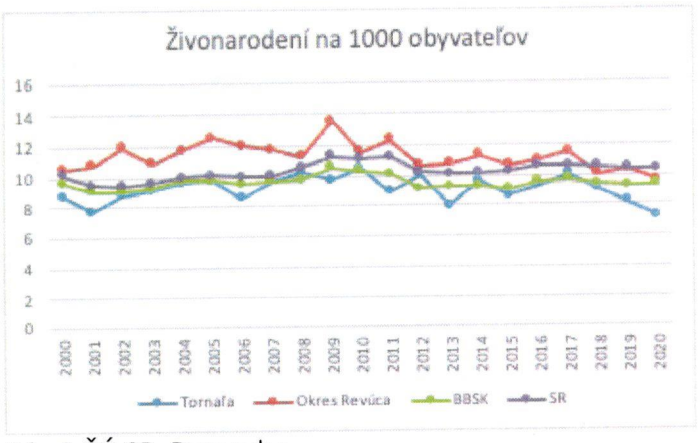

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Živonarodení	82	67	75	59	71	63	68	73	65	58	51
Zomrelí	114	116	94	98	104	95	80	98	84	91	80
Úbytok	-32	-49	-19	-39	-33	-32	-12	-25	-19	-33	-29

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Počet živo narodených detí je ukazovateľ tzv. hrubá miera pôrodnosti, čo je počet živo narodených detí / stredný priemer obyvateľov / 1000. Udáva sa v promile. Z grafu je vidieť, že v meste sa rodí menej detí na 1000 obyvateľov v porovnaní s okresom, krajom a Slovenskom.

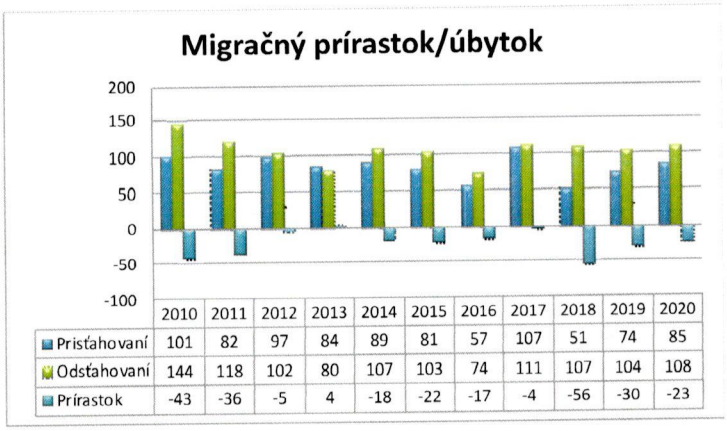
[3] INFOSTAT, 2019, Branislav Šprocha, Boris Vaňo, Branislav Bleha: Kraje a okresy Slovenska v demografickej perspektíve, Populačná prognóza do roku 2040

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Migračný prírastok/úbytok

Počet prisťahovaných a odsťahovaných obyvateľov mesta je zobrazený na nasledujúcom grafe. Jedine v roku 2013 bol migračný prírastok kladný, v ostatných rokoch bol záporný.

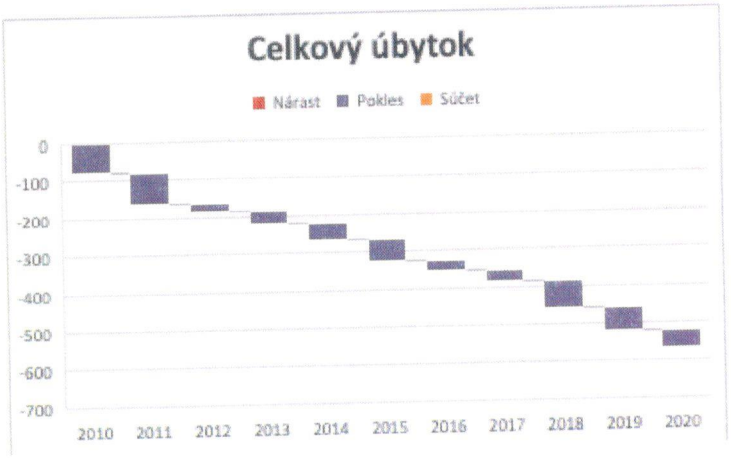

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prisťahovaní	101	82	97	84	89	81	57	107	51	74	85
Odsťahovaní	144	118	102	80	107	103	74	111	107	104	108
Prírastok	-43	-36	-5	4	-18	-22	-17	-4	-56	-30	-23

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Celkový prírastok/úbytok

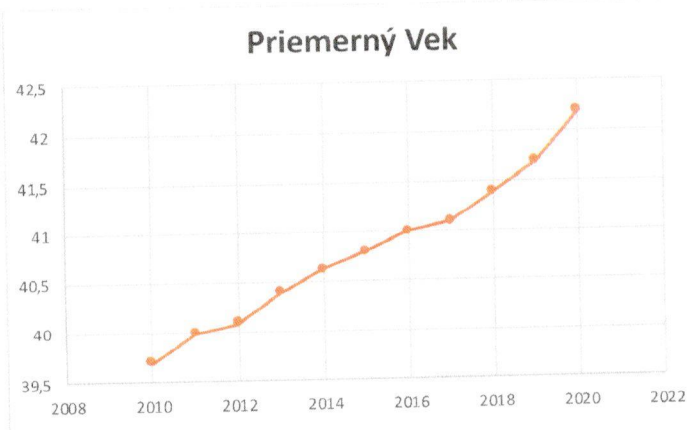
Celkový prírastok/úbytok obyvateľov je súčtom prirodzeného a migračného prírastku/úbytku. Nasledujúci graf ukazuje situáciu v meste za posledných 10 rokov.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Priemerný vek

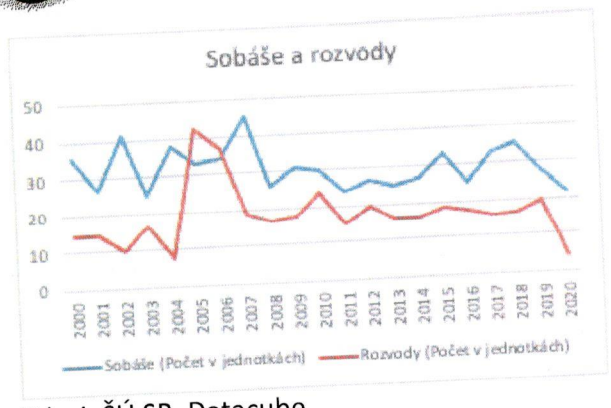
Starnutie obyvateľstva je proces prebiehajúci na celom Slovensku. Okres Revúca patrí k okresom s najmladším obyvateľstvom, v roku 2040 prognózuje skupina spomínaných prognostikov priemerný vek 44 rokov.
V roku 2020 bol priemerný vek v meste Tornaľa 42,2 rokov, za posledných 10 rokov stúpol o viac ako 6%. Priemerný vek je vyšší v porovnaní s priemerným vekom okresu Revúca (39,9), zhruba rovnaký ako v Banskobystrickom kraji (43,23) a trochu vyšší ako priemerný vek na Slovensku (41,26 rokov).

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

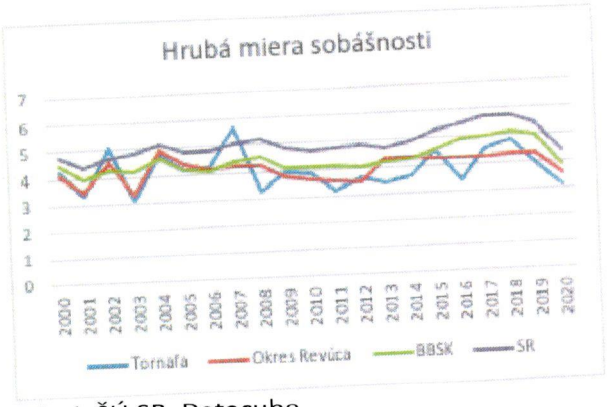
Sobáše a rozvody

Vzhľadom k tomu, že sa znižuje počet obyvateľov v meste, je potrebné sa pozrieť na niektoré charakteristiky o stave rodiny, ktoré zbiera Štatistický úrad. Na nasledujúcom grafe je zobrazený počet sobášov a počet rozvodov za posledných 20 rokov v meste.

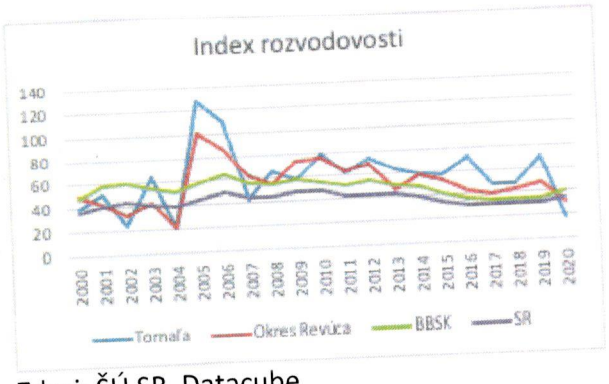
Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Z grafu je vidieť, že počet sobášov a počet rozvodov v časovom úseku posledných dvadsať rokov kolíše, ale nezaznamenáva žiaden významnejší trend. Kvôli porovnávaniu s inými mestami, alebo väčšími územiami Štatistický úrad počíta tzv. „Hrubú mieru sobášnosti", čo je počet uzavretých manželstiev / stredný stav obyvateľov * 1000. Hrubá miera sobášnosti sa udáva v promile.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Ďalším sledovaným ukazovateľom je tzv. Index rozvodovosti, udávaný v percentách, čo je počet rozvodov / počet sobášov * 100.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

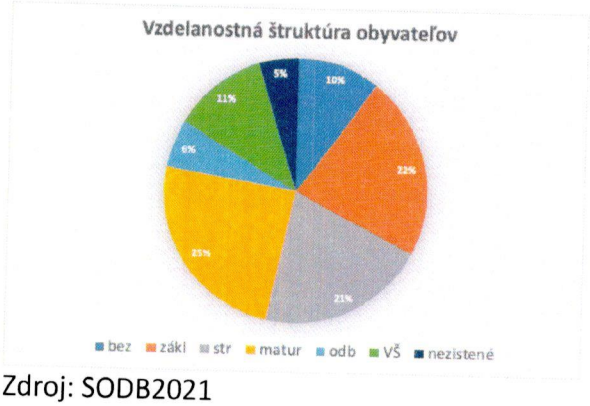
Z obidvoch grafov je vidieť, že v meste Tornaľa je celkovo nižšia hrubá miera sobášnosti a vyšší index rozvodovosti ako to je v okrese, kraji a na Slovensku.

Vzdelávanie

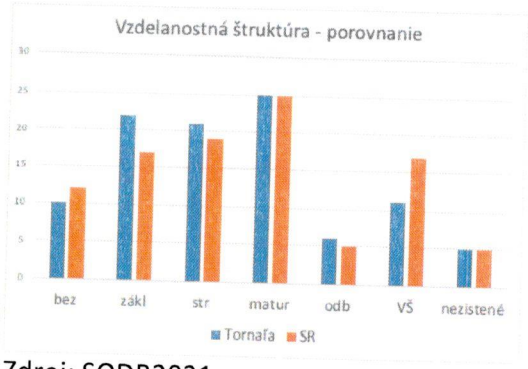
Počet žiakov na školách v meste je stabilizovaný.
ZŠ Ferenca Kazinczyho s vyučovacím jazykom maďarským na Mierovej ulici má takmer 15% podiel žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a dosahuje výborné výsledky pri porovnaní testovania žiakov v piatom a deviatom ročníku.
ZŠ Pavla Jozefa Šafárika na Škultétyho ulici je na Slovensku hodnotená ako škola s dobrými výsledkami žiakov. Má takmer nulový podiel žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Spokojnosť rodičov so školou bola v roku 2019 vyše 80%.
Stredná odborná škola je na Slovensku hodnotená ako škola s priemernými výsledkami žiakov.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Podľa posledného sčítania obyvateľov v roku 2021 je v meste bez ukončeného vzdelania 692 obyvateľov, t.j. 9,93%, so základným vzdelaním 1 565 obyvateľov, t.j. 22,45%, so stredným odborným / učňovským vzdelaním 1 442 obyvateľov , t.j. 20,69%. Úplné stredné vzdelanie má 1 712 obyvateľov, t.j. 14,56% a vyššie odborné vzdelanie má 407 obyvateľov , t.j. 11,4%. Obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním je 795, t.j. 11,4%. Nezistené vzdelanie je u 144 osôb, t.j. 4,93%. Situácia je znázornená na nasledujúcom grafe, na ďalšom grafe je porovnanie vzdelanostnej štruktúra s priemerom Slovenska.

Zdroj: SODB2021

Zdroj: SODB2021

Materské školy

V meste sa nachádza jedna organizácia Materská škola – Óvoda s vyučujúcim jazykom slovenským aj maďarským, https://www.mstornala.sk/. Je to samostatná rozpočtová organizácia Mesta Tornaľa so sídlom na Školskej 160/4, Tornaľa. Škola má dve alokované pracoviská:

- Elokované pracovisko Pri Majeri 24, 3 triedy
- Elokované pracovisko Rožňavská 24/12, 1 trieda

Počet tried, detí, učiteľov a asistentov v materskej škole je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Názov a adresa	Jazyk	Celodenné vzdelávanie		Prípravné triedy v minulom šk. roku		Učitelia	Asistenti
		triedy	Deti	triedy	Deti		
Materská škola 98201 Tornaľa, Školská 1260/4	S	7	135	4	42	15	1
Materská škola 98201 Tornaľa, Školská 1260/4	M	3	57	3	23	7	1

Zdroj: CVTI, stav ku 15.9.2020

Počet zapísaných detí v pred-primárnom vzdelávaní ku 15.9.2021 bol 88.

Základné školy

Základné vzdelanie poskytujú v meste tieto základné školy:

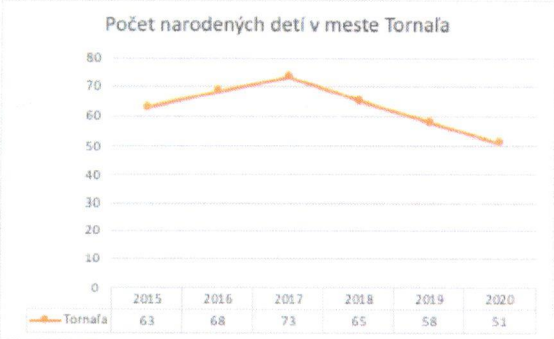
1. Základná škola Ferenca Kazinczyho s vyučovacím jazykom maďarským
   https://zsmmiertornala.edupage.org/
2. Základná škola Pavla Jozefa Šafárika
   https://zstornala.edupage.org/
3. Špeciálna základná škola s vyučovacím jazykom maďarským
   https://www.ssitornala.sk/o-nas/

Nasledujúca tabuľka obsahuje základné údaje o počtoch tried, detí, učiteľov a asistentov učiteľov na týchto školách.

Adresa	Jazyk	Triedy v ročníku				Žiaci v ročníku				Učitelia	Asistenti
		0	1.-4.	5. -9.	Spolu	0	1. - 4.	5. - 9.	Spolu		
Základná škola F.K. 98201 Tornaľa, Mierová 45	HU	1	13	23	37	8	255	548	811	58	6
Základná škola P.J.Š. 98201 Tornaľa, Škultétyho 11	SK	0	8	10	18	0	132	245	377	28	3
Spojená škola i. - ŠZŠs 98201 Tornaľa, Poštová ulica 1039/13	HU	0	0	2	2	0	0	13	13	4	0

Zdroj: CVTI, stav ku 15.9.2020

Ako sa môže vyvíjať počet prichádzajúcich detí do ZŠ v najbližších 6 rokoch ukazuje nasledujúci graf, na ktorom je zobrazený počet narodených detí v meste za posledných 6 rokov.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Základná škola Ferenca Kazinczyho s vyučovacím jazykom maďarským

Základné údaje o počtoch žiakov a učiteľov sú v nasledujúcej tabuľke.

ZŠ FK	Žiaci	Žiaci SZP	Podiel SZP	Učitelia	Učitelia na 100 žiakov	Percentil	SR
2013/14	840	425	50,6	47	5,6	1	10,8
2014/15	800	399	49,9	50	6,3	3	10,8
2015/16	786	N	N	48	6,1	3	10,8
2016/17	820	122	14,9	49	6	2	10,8
2017/18	815	126	15,5	51	6,3	5	10,7
2018/19	819	124	15,1	51	6,2	4	10,9
2019/20	805	116	14,4	54	6,7	11	10,8

Zdroj INEKO

V školskom roku 2020/21 do prvého ročníka nastúpilo 66 žiakov, z ktorých 54 absolvovali pred primárne vzdelanie v MŠ. Počet žiakov opakujúcich ročník je na celej škole 50, počet žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vrátane detí zo sociálne znevýhodneného prostredia je 148.

Základná škola je na stránke www.ineko.sk hodnotená ako 68. v poradí v rámci kraja s celkovým hodnotením 3,6. Škola má omnoho vyšší podiel žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia ako ZŠ na Škultétyho ulici. Napriek tomu, škola dosahuje výborné výsledky, čo vidno z porovnania testovania 5 a testovania 9.

Školský rok	Celkové hodnotenie	T5	T5-M	T5-Mj	T9
2016/17	3,5	2,1	33	43	5,1
2017/18	3,7	2,3	38	55	5,4
2018/19	3,3	1,8	28	36	5
2019/20	3,6	1,7	28	46	5,4

Zdroj INEKO

Základná škola Pavla Jozefa Šafárika

Základné údaje o počtoch žiakov a učiteľov sú v nasledujúcej tabuľke.

ZŠ PJŠ	Žiaci	Žiaci SZP	Podiel SZP	Učitelia	Učitelia na 100 žiakov	Percentil	SR
2013/14	444	100	22,5%	29	6,5	6	10,8
2014/15	438	88	20,1%	30	6,8	11	10,8
2015/16	436	0	0,0%	29	6,7	7	10,8
2016/17	461	0	0,0%	30	6,5	7	10,8
2017/18	433	0	0,0%	29	6,7	12	10,7
2018/19	418	0	0,0%	29	6,7	11	10,9
2019/20	398	2	0,5%	29	7,3	22	10,8

Zdroj INEKO

V školskom roku 2020/21 do prvého ročníka nastúpilo 22 žiakov, všetci absolvovali pred primárne vzdelanie v MŠ, v minulom školskom roku ukončilo školskú dochádzku na ZŠ 56 žiakov. Počet žiakov opakujúcich ročník je na celej škole 8, počet žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vrátane detí zo sociálne znevýhodneného prostredia je 27.

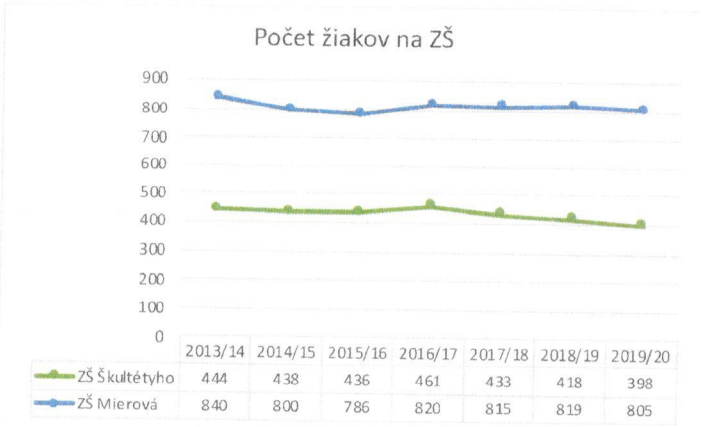
Základná škola je na stránke www.ineko.sk hodnotená ako 54. v poradí v rámci kraja s celkovým hodnotením 5,1. Škola mala za školské roky 2016/17 – 2019/20 dobré výsledky v Testovaní 5 aj v Testovaní 9.

Školský rok	Celkové hodnotenie	T5	T5-M	T5-SJ	T9
2016/17	4,9	5,7	50	53	6,2
2017/18	5	5,8	59	62	6,3
2018/19	5,1	6,3	52	56	6,4
2019/20	5,1	6,3	52	56	6,3

Zdroj INEKO

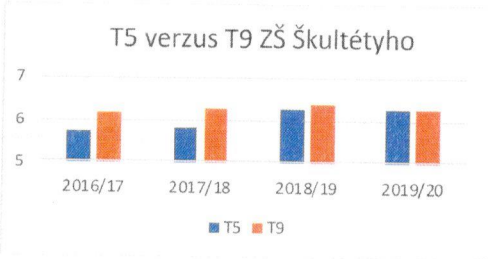
Škola pravidelne získava spätnú väzbu od rodičov žiakov. Spokojnosť so školou vyjadrilo v roku 2015 73% rodičov a v roku 2019 to bolo až 81% rodičov.

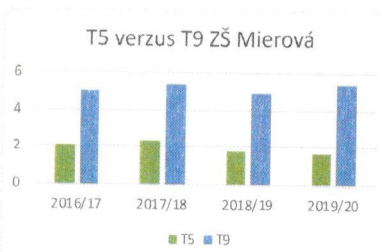
Celkový počet žiakov na obidvoch školách za posledných 7 rokov je znázornený na nasledujúcom grafe.

Zdroj INEKO

Celkové hodnotenie obidvoch základných škôl v porovnaní testovania 5 a testovania 9 je vidieť na nasledujúcich grafoch.

Zdroj INEKO

Špeciálna základná škola s vyučovacím jazykom maďarským
Zriaďovateľom tejto školy je Okresný úrad, odbor školstva, Banská Bystrica. Škola je od roku 2011 organizačnou zložkou Spojenej školy internátnej v Tornali. Škola zabezpečuje vzdelávanie a výchovu žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami spôsobom primeraným ich postihnutiu. Vysoké percento žiakov školy pochádza zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Základná umelecká škola v Tornali poskytuje hudobné, výtvarné, literárno-dramatické a tanečné základné vzdelanie. Vychováva amatérov v oblasti umenia, pripravuje nadané deti na umeleckú dráhu alebo na štúdium na stredných umeleckých školách a konzervatóriách. V ZUŠ v Tornali prebieha vyučovanie v hudobnom odbore a vo výtvarnom odbore. Školu navštevujú žiaci z Tornale a z okolitých obcí. Na škole pôsobí 9 učiteľov, z toho v hudobnom odbore 8 vrátane riaditeľky. Prehľad o počte žiakov v jednotlivých odboroch uvádza nasledujúca tabuľka.

Základné umelecké školy k 15. 9. 2020						**Banskobystrický kraj**	
Adresa	**Počet žiakov, študujúcich v odbore**					**z toho v štúdiu pre dospelých**	**Učitelia**
	tanečnom	**výtvarnom**	**literár.-dramat.**	**hudobnom**	**audio a multimed.tvorby**		
Základná umelecká škola * 98201 Tornaľa, Štúrova 6	0	8	0	119	0	2	8

Zdroj: CVTI

Stredné školy

Stredoškolské vzdelanie poskytujú v meste tieto školy:

1. Stredná odborná škola
   https://sostornala.edupage.org/
2. Stredná odborná škola pri reedukačnom centre
   https://rc-tornala.edupage.org/forms/
3. Odborné učilište internátne
   https://www.ssitornala.sk/odborne-uciliste-internatne/odbory/

Základné údaje o jednotlivých študijných odboroch a počtoch žiakov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Stredné odborné školy k 15. 9. 2020															Banskobystrický kraj
Okres, škola, odbor		Forma	Druh	Dĺžka	Jazyk	Počet žiakov v ročníku						Novoprijatí do 1.ročníka		Absolventi za minulý rok		Odborný výcvik a prax
						1.	2.	3.	4.	1. - 4.						
										spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	ženy	
608 Revúca	33. Stredná odborná škola, 98201 Tornaľa, Šafárikova 56 *** Banskobystrický samosprávny kraj															
6411L00 prevádzka obchodu		D	4V	2	M	12	0	0	0	12	5	12	5	2	2	12
6426L00 vlasová kozmetika		D	4V	2	M	5	0	0	0	5	3	5	3	1	1	5
7646M00 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť		D	3V	4	S	10	31	29	27	97	80	10	7	23	19	97
7646M00 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť		D	3V	4	M	22	0	0	0	22	18	20	16	0	0	22
6456H00 kaderník		D	2V	3	M	12	11	6	0	29	22	12	10	8	7	29
6460H00 predavač		D	2V	3	M	13	16	24	0	53	24	13	7	11	7	53
3161F00 praktická žena		D	1P	2	S	14	10	0	0	24	22	14	13	7	6	24
3383F00 spracúvanie dreva		D	1P	2	S	12	14	0	0	26	0	12	0	6	0	26
	Denná forma spolu					**100**	**82**	**59**	**27**	**268**	**174**	**98**	**61**	**58**	**42**	**268**
	z toho dievčatá					**63**	**50**	**39**	**22**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
608 Revúca	9. SOŠ pri RC, 98201 Tornaľa, Mierová 137 *** Okresný úrad Banská Bystrica															
2478F00 strojárska výroba		D	1P	2	S	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
2498F00 technické služby v autoservise		D	1P	2	S	16	9	0	0	25	0	16	0	0	0	25
3686F00 stavebná výroba		D	1P	2	S	0	7	0	0	7	0	0	0	0	0	7
4579F00 lesná výroba		D	1P	2	S	6	0	0	0	6	0	6	0	5	0	6
6449F00 technické služby v autoservise		D	1P	2	S	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0
	Denná forma spolu					**22**	**16**	**0**	**0**	**38**	**0**	**22**	**0**	**11**	**0**	**38**
	z toho dievčatá					**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
608 Revúca	11. Spojená škola int. - OU, 98201 Tornaľa, Mierová 49 *** Okresný úrad Banská Bystrica															
3686G03 stavebná výroba - murárske práce		D	2V	3	S	16	8	9	0	33	0	16	0	5	0	33
4572G02 poľnohosp.výr.-záhradníctvo:kvetinár,zeleninár,ovo		D	2V	3	S	7	11	5	0	23	14	7	3	3	0	23
6491G01 obchodná prevádzka - práca pri príprave jedál		D	2V	3	S	11	8	9	0	28	23	11	10	0	0	28
	Denná forma spolu					**34**	**27**	**23**	**0**	**84**	**37**	**34**	**13**	**8**	**0**	**84**
	z toho dievčatá					**13**	**14**	**10**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Zdroj: CVTI

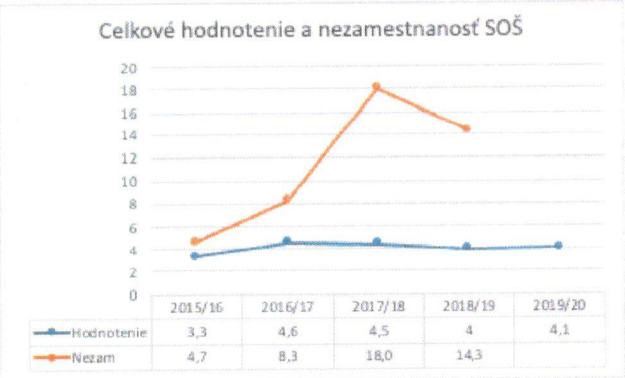
Stredná odborná škola

Základné údaje o počtoch žiakov a učiteľov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke

SOŠ	Žiaci	Žiaci SZP	Podiel SZP	Učitelia	Učitelia na 100 žiakov	Percentil	SR
2013/14	178			17	9,6	23	12,2
2014/15	225	0	0	23	10,2	34	12,9
2015/16	238	0	0	26	10,9	48	12,3
2016/17	265	0	0	23	8,7	10	12,2
2017/18	280	0	0	24	8,6	11	12,3
2018/19	269	0	0	24	8,9	14	12,2
2019/20	264	0	0	20	7,6	4	12,6

Zdroj: INEKO

Škola má na stránke www.ineko.sk hodnotenie 4,1, t.j. je to škola s priemernými výsledkami žiakov. Hodnotenie je ovplyvnené aj tým, že maturitné skúška sa v minulom školskom roku kvôli pandémii nekonali. Lepší obraz o kvalite poskytovaných služieb v škole by dalo porovnanie testovania 9 a maturitných skúšok u tých istých žiakov, tzv. pridaná hodnota školy, ktorú počíta NUCEM pre vybrané stredné školy.
Celkové hodnotenie školy a nezamestnanosť jej absolventov za posledných päť rokov sú uvedené na nasledujúcom grafe.

Zdroj: INEKO

Stredná odborná škola pri reedukačnom centre
Táto škola je určená pre žiakov, ktorí absolvovali 9 rokov školskej dochádzky na ZŠ a neúspešne ukončili 9. ročník ZŠ. Škola má nasledovné odbory:

- Technické služby v autoservise
- Strojárska výroba
- Lesná výroba
- Stavebná výroba
- Poľnohospodárska výroba

Odborné učilište internátne
Táto škola je určená pre deti alebo žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Ide o odbornú prípravu na výkon nenáročných pracovných činností žiakov s mentálnym postihnutím v kombinácii s iným zdravotným znevýhodnením. Škola má nasledovné odbory:

- Obchodná prevádzka so zameraním na práce pri príprave jedál

- Stavebná výroba so zameraním na murárske práce
- Poľnohospodárska výroba – záhradníctvo, kvetinár, zeleninár, ovocinár

Sociálne a zdravotné služby

Hlavným zariadením, poskytujúcim sociálne služby najmä pre seniorov mesta ale aj okolia je Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, ktorého zriaďovateľom je BBSK. Kapacita všetkých služieb je 175 miest. Sociálne služby pre deti do 18 rokov poskytuje Centrum pre deti a rodiny. Ďalšie sociálne a komunitné služby poskytujú viaceré neziskové organizácie a cirkvi. Hlavný národný cieľ vytvárania integrovanej starostlivosti, t.j. poskytovanie sociálnych aj zdravotných služieb spolu bude napĺňať novo pripravovaná Agentúra integrovanej starostlivosti v Tornali.
Všetky tri rómske osídlenia v meste majú dostupný verejný vodovod, Bereg (miestny názov Berek) má dostupnú aj verejnú kanalizáciu, dostupnosť elektrickej energie je 100% u všetkých troch osídleniach a rovnako je vo všetkých osídleniach 100% zabezpečené verejné osvetlenie.

Sociálne údaje o obyvateľoch

Hmotná núdza je stav, keď príjem členov domácností nedosahuje sumy životného minima a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem. Podiel osôb v hmotnej núdzi k celkovému počtu obyvateľov bol ku 31.12.2021 na Slovensku 2,28%, v Banskobystrickom kraji 4,52%, v okrese Revúca 12,28%. Okres Revúca je v tabuľke okresov prvý na Slovensku, všetky ostatné okresy majú podiel osôb v hmotnej núdzi nižší.

Por.č.	okres	Počet pob. PHN so spoločne posudz. osobami	Počet obyvateľov k 31.12.2020	Podiel osôb v HN z počtu obyvateľov v %
	Slovenská republika	**124 584**	**5 459 781**	**2,28**
1	Revúca	4 833	39 349	12,28

Zdroj: UPSVaR SR

V meste Tornaľa poberalo príspevok v hmotnej núdzi 321 obyvateľov k 31.12.2020, čo bolo 4,5% z celkového počtu obyvateľov. Z tabuľky vidieť, že viac ako polovica uchádzačov o zamestnanie poberá príspevok v hmotnej núdzi.

Poberatelia dávok v hmotnej núdzi - obyvatelia mesta Tornaľa

Počet posudzovaných osôb	2020-12	2021-10
Žiadateľ	326	295
Partner	116	91
Nezaopatrené dieťa	225	193
Zaopatrené dieťa do 25 rokov	31	34
Počet poberateľov PvHN evidovaných UOZ	321	285
Počet UOZ	627	641
Počet dlhodobo evidovaných UOZ	353	392

Zdroj: UPSVaR SR

Rodičovský príspevok poberalo k 31.10.2021 na Slovensku 157 383 osôb, v BBSK 17 013 osôb, v okrese Revúca 1191 osôb a v meste Tornaľa 173 osôb.

Rodičovský príspevok - obyvatelia mesta Tornaľa

Počet poberateľov	2020-12	2021-10
Spolu	**163**	**173**
Nie je dieťa s DNZS (0 - 3 roky)	153	165
Je dieťa s DNZS (4 - 6 rokov)	10	8

Zdroj: UPSVaR SR

Ťažké zdravotné postihnutie - obyvatelia mesta Tornaľa

Počet FO s ŤZP	2020-12	2021-10
do 7 rokov	7	7
od 8 - 18 rokov	21	23
od 19 - 65 rokov	267	266
od 66 - 80 rokov	233	239
nad 80 rokov	87	76
Spolu	615	611

Zdroj: UPSVaR SR

Počet obyvateľov s ťažkým zdravotným postihnutím v meste ku 31.12.2020 bol 615 osôb, čo je 8,7% zo všetkých obyvateľov mesta. V okrese Revúca bol tento počet 2710 osôb, čo je 6,9% z počtu obyvateľov okresu. V Banskobystrickom kraji to bolo 42485 osôb, čo bolo 6,6%.

Členenie sociálnych služieb

Podľa cieľovej skupiny môžeme sociálne služby deliť na:

- Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálne situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu, alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku
- Sociálne služby krízovej intervencie
- Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

Z pohľadu poskytovateľov sociálnej služby členíme na:

- Verejní poskytovatelia - mesto Tornaľa, BBSK
- Neverejní poskytovatelia – cirkevné a neziskové organizácie

Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb (DDaDSS)

Táto inštitúcia, ktorej zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj poskytuje nasledujúce služby:

- Zariadenie pre seniorov
- Domov sociálnych služieb
- Zariadenie podporovaného bývania

https://www.ddadsstornala.sk/

Zariadenie pre seniorov je určené pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby. Kapacita zariadenia je 99 miest.
Domov sociálnych služieb je určený pre fyzické osoby, odkázané na pomoc nej osoby, alebo nevidiacim osobám. Kapacita zariadenia je 60 miest.
Zariadenie podporovaného bývania sa poskytuje fyzickým osobám od 16. roku, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby. Kapacita zariadenia je 16 miest.

Odborné činnosti, poskytované v DDaDSS

- Sociálne poradenstvo
- Pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby
- Ošetrovateľská starostlivosť
- Pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov
- Sociálna rehabilitácia
- Rozvoj pracovných zručností

Centrum pre deti a rodiny Tornaľa

Centrum pre deti a rodiny Tornaľa, umiestnené v bývalej kúrii Tornallyovcov poskytuje starostlivosť nahrádzajúcu prirodzené rodinné prostredie formou celoročného pobytu pre deti od 0 do 18 rokov ich veku a ďalej až do osamostatnenia najdlhšie však do dovŕšenia 25 rokov veku. Do centra sa prijímajú deti na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia a o uložení výchovného opatrenia. Kapacita centra je 70 detí.
https://detskydomovtornala.sk

Ďalšie sociálne služby všeobecného charakteru poskytujú aj neverejní poskytovatelia:

	Názov	Adresa	Forma	Sociálna služba	Cieľová skupina
1	ZO Jednoty dôchodcov na Slovensku	Daxnerova 18, Višňová 16, Tornaľa	Občianske združenie	Aktivity zamerané na osobný, osobnostný rast	Seniori
2	Občianske združenie Starňa	Lipová 2, Tornaľa	Občianske združenie	Aktivity zamerané na osobnostný a duševný rozvoj	Seniori
3	ZO Slovenský zväz telesne postihnutých	Daxnerova 18, Tornaľa	Občianske združenie	Aktivity zamerané na duševný a fyzický rozvoj	Občania s telesným postihnutím, seniori, invalidní dôchodcovia
4	OZ Jasná hviezda	Mierová 122, Tornaľa	Občianske združenie	Aktivity na podporu MRK	MRK

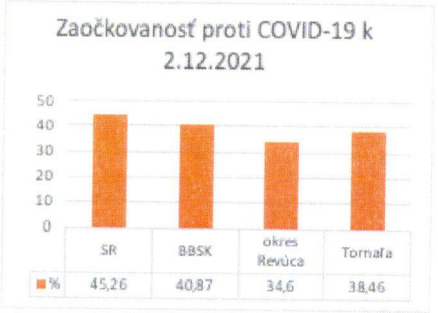
Komunitné služby poskytujú aj :

- Cirkevný zbor evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku – Tornaľa, Kostolné námestie 9, Tornaľa

- Reformovaná kresťanská cirkev ba Slovensku, cirkevný zbor Tornaľa, Šafárikova 1, Tornaľa
- Rímskokatolícka cirkev – farnosť Tornaľa, Kostolné námestie 10, Tornaľa

Zaočkovanosť proti COVID-19

Miera zaočkovanosti proti pandémii COVID-19 vyjadruje ochotu ľudí dať sa zaočkovať, dôveru v zdravotný systém a vládne kampane. Na začiatku decembra 2021 bola plná zaočkovanosť v meste vyššia ako v okrese, ale nižšia ako v kraji a na Slovensku, ako vidieť z nasledujúceho grafu.

Zdroj: Inštitút zdravotných analýz SR

Poradie obcí v plnej zaočkovanosti k 2. decembru 2021 je zobrazené na nasledujúcom grafe.

Zdroj: Inštitút zdravotných analýz SR

Podrobnejší prehľad o počte zaočkovaných osôb prvou, druhou a treťou dávkou v meste uvádza nasledujúca tabuľka.

Dávka	Počet zaočkovaných	Zaočkovanosť v %	Poradie v okrese	Poradie v kraji
1.	2949	41,88	12	234
2.	2516	35,73	9	252
3.	274	3,89		
Plne zaočkovaní	2708	38,46		

Zdroj: Inštitút zdravotných analýz SR

Zdravotné služby

Poskytovateľov zdravotnej starostlivosti môžeme podľa druhu zariadenia rozdeliť na tých, ktorí poskytujú všeobecné zdravotné služby a tých, ktorí poskytujú špecializované zdravotné služby. Všeobecné ambulancie sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

	Meno	Firma	Zameranie	Ulica
1	MUDr. Erika Ferenczová		všeobecné lekárstvo	Sládkovičova 609/2
2	MUDr. Erik Győrfi	DOCTOR s.r.o.	všeobecné lekárstvo	Sládkovičova 609/2
3	MUDr. Ján Gyökér	RADIX-MED, s.r.o.	všeobecné lekárstvo	
4	MUDRr. Valéria Knižková		všeobecné lekárstvo	Sládkovičova 609/2
5	MUDr. Štefan Vályi		pediatria	Škultétyho 486/1
6	MUDr. Ján Sedlák	OCHRANA ZDRAVIA s.r.o.	všeobecné lekárstvo	Poštová 1038/11
7	MUDr. Katarína Šafárová		pediatria	Poštová 1038/11

Zdroj: Register zdravotníckych zariadení BBSK, MsÚ

Špecializované ambulancie sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

	Meno	Firma	Zameranie	Ulica
8	MUDr. Erika Antalová		vnútorné lekárstvo	Škultétyho 486/1
9	MUDr. Anna Barbieriková	OCHRANA ZDRAVIA s.r.o.	fyziatria, rehabilitácia	Poštová 1038/11
10	MUDR. Pavel Bocko	MiMaRiJe s.r.o.	stomatológia	Poštová 3
11	MUDr. Andrea Kissová		stomatológia	Tomášikova 6
12	MUDr. Hilda Konečná		pediatrická oftalmológia, oftalmológia	Poštová 10
13	MUDr. Alexander Köröcz	Sanatione s.r.o.	chirurgia	Sládkovičova 609/2
14	PaeDr. Mária Lukáčová		klinická logopédia	Sládkovičova 609/2
15	MUDR. Mikuláš Nyéky	NEUROPS s.r.o.	neurológia	Tomášikova 992/16
16	MUDr. Lena Ondriková		stomatológia	Škultétyho 486/1
17	MUDr. Tibor Pipas	DIADÉM, s.r.o.	vnútorné lekárstvo, diabetológia	Sládkovičova 609/2
18	MUDr. Ján Sedlák	OCHRANA ZDRAVIA s.r.o.	rádiológia	Poštová 1038/11
19	MUDr. Ladislav Šafár	OCHRANA ZDRAVIA s.r.o.	pneumológia, ftizeológia	Poštová 1038/11
20		EVITA-GYN, s.r.o.	gynekológia a pôrodníctvo	Sládkovičova 609/2
21		PSYCHCEN-PKN, s.r.o.	psychiatria	Poštová 49

Zdroj: Register zdravotníckych zariadení BBSK, MsÚ

Agentúra integrovanej starostlivosti v Tornali

je pripravovaný projekt BBSK v rámci Iniciatívy pre dobiehajúce regióny Európskej komisie (Catching-up regions Initiative), ktorého ideou je poskytovať integrovanú sociálnu aj zdravotnú starostlivosť seniorov pokiaľ možno v ich prirodzenom domácom prostredí. Centrum by malo poskytovať tieto služby:

- Denný stacionár
- Monitorovacia služba
- Opatrovateľská služba
- Zariadenie pre seniorov
- Prepravná služba
- Požičovňa pomôcok

Agentúra má zamestnať až 13 opatrovateliek a ďalšiu desiatku iných pracovníkov.

Terénna sociálna práca a Rómske komunity

je zameraná na prevenciu sociálneho vylúčenia alebo jeho prehlbovanie, na uľahčovanie života, zmierňovanie dopadov zlej sociálnej situácie chudoby a sociálneho vylúčenia. Mesto je prijímateľom finančnej pomoci v rámci národného projektu „Podpora a zvyšovanie kvality terénnej sociálnej práce", na základe ktorej má dvoch terénnych sociálnych pracovníkov.

Podľa Atlasu rómskych komunít 2019 sú v meste Tornaľa tri rómske osídlenia:
1. Bereg (miestny názov Berek)
2. Starňa, ul. Dlhá
3. Zoltánka, ul. Francisciho, ul. Mierová

Základné údaje o odhadovaných počtoch obyvateľov, prístupnosti k základným sieťam – voda, kanalizácia, elektrina, plyn, odpad sú v nasledujúcich tabuľkách.

Časť / lokalita	Počet obyvateľov v časti obce	Aké % obydlí má dostupný verejný vodovod?	Aké % obydlí reálne využíva verejný vodovod?	Aké % obydlí využíva vlastnú studňu?	Aké % obydlí využíva verejnú studňu, kohútik?	Aké % obydlí má dostupnú verejnú kanalizáciu?	Aké % obydlí reálne využíva verejnú kanalizáciu?	Aké % obydlí využíva vlastnú žumpu?	Aké % obydlí nevyužíva žiadnu čistiareň?
Bereg	401-500	100	45	15	40	100	40	0	60
Starňa, ul. Dlhá	101-150	100	70	30	0	0	0	80	20
Zoltánka, ul. Francisciho, ul. Mierová	51-100	100	75	25	0	0	0	45	55

Časť / lokalita	Aké % obydlí má dostupnú elektrickú sieť?	Aké % obydlí je reálne pripojené na elektrickú sieť?	Aké % obce je pokryté verejný osvetlením?	Aké % obydlí má dostupný rozvod plynu?	Aké % obydlí je reálne pripojené na rozvod plynu?	Aké % obydlí má centrálne zásobované teplo?	Aké % obydlí kúri plynom, elektrinou?	Aké % obydlí kúri tuhými palivami?
Bereg	100	65	100	0	0	0	5	95
Starňa, ul. Dlhá	100	100	100	100	10	0	10	90
Zoltánka, ul. Francisciho, ul. Mierová	100	100	100	100	0	0	0	100

Časť / lokalita	Aké % obydlí má kuku/bobor na odpad?	Frekvencia vyvážania kuky/bobra za mesiac?	Je v obci triedený zber odpadu?	Využíva obec veľkokapacitné kontajnery na odpad?	Frekvencia vyvážania kontajneru za rok?
Bereg	60	4	Áno	Áno	12
Starňa, ul. Dlhá	95	4	Áno	Áno	6
Zoltánka, ul. Francisciho, ul. Mierová	90	4	Áno	Áno	6

Zdroj: Atlas rómskych komunít 2019

Z tabuliek je vidieť, že všetky tri rómske osídlenia majú dostupný verejný vodovod, Bereg má dostupnú aj verejnú kanalizáciu. Dostupnosť elektrickej energie je 100% u všetkých troch osídleniach. Rovnako je vo všetkých osídleniach 100% zabezpečené verejné osvetlenie. Všetky osídlenia kúria tuhými palivami, jedine Starňa má 10% obydlí kúriacich plynom.

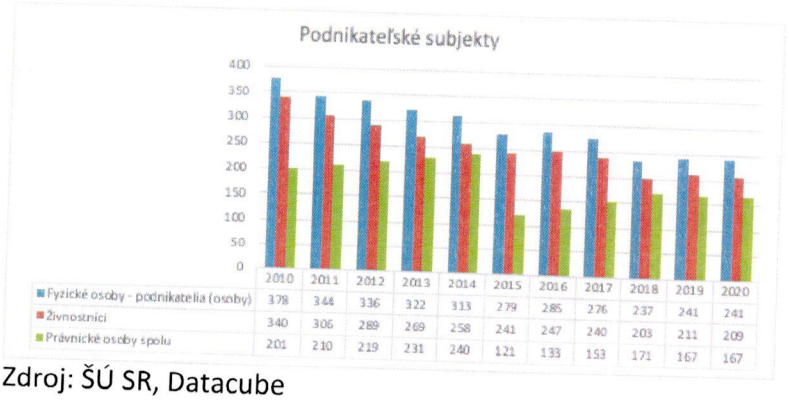
Ekonomický rozvoj

Počet podnikateľských subjektov v meste Tornaľa za posledných 10 rokov výrazne klesol. Zároveň však v tom istom období klesla miera evidovanej nezamestnanosti o viac ako 60%.

Priemerná nominálna mzda zamestnanca dosiahla v okrese Revúca hodnotu 1083 € v roku 2020, oproti roku 2010 stúpla o viac ako 70%. Stále je však výrazne nižšia ako je to v kraji aj na Slovensku.

Podnikateľské prostredie

Počet podnikateľských subjektov v meste za posledných 10 rokov klesol vo všetkých kategóriách – právnické osoby, fyzické osoby – podnikatelia a živnostníci takmer o tretinu.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fyzické osoby - podnikatelia (osoby)	378	344	336	322	313	279	285	276	237	241	241
Živnostníci	340	306	289	269	258	241	247	240	203	211	209
Právnické osoby spolu	201	210	219	231	240	121	133	153	171	167	167

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

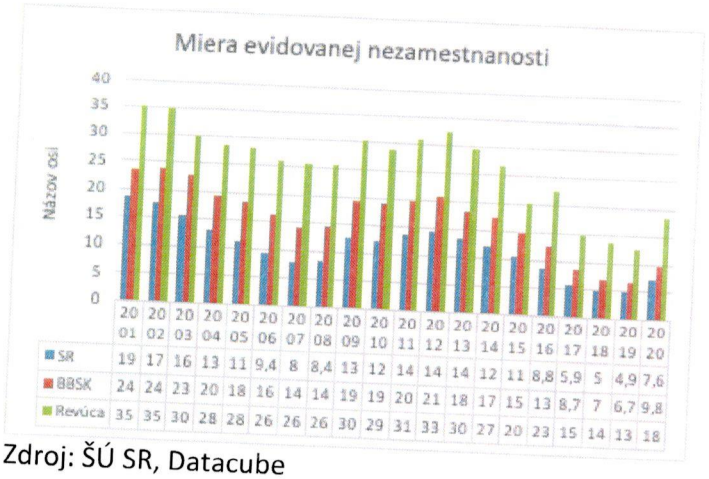
Najväčší zamestnávatelia v súkromnom sektore v meste sú uvedení v nasledujúcej tabuľke. Najväčším podnikateľským subjektom je belgická firma LVD S3, s.r.o. ktorá podniká vo výrobe strojov na obrábanie kovov – hydraulické nožnice, hydraulické lisy, laserové páliace stroje, stroje na spracovanie plechov. Jej tržby v roku 2020 dosiahli viac ako 38 mil. €. Druhým najväčším zamestnávateľom je firma SELYZ – Nábytok, s.r.o., ktorá sa venuje výrobe nábytku, tržby v roku 2020 mala vo výške 22,71 mil. €. Tretia je francúzska firma ARIES 2, s.r.o., ktorá podniká vo výrobe kovov. Jej tržby v roku 2020 boli vyššie ako 9,4 mil. €.

Názov	Ulica	Zameranie	SK NACE	Počet zam	Tržby v mil.
LVD S3, a.s.	Priemyselná 1946/1	strojárenstvo	28410	250-499	38,68
SELYZ - Nábytok, s.r.o.	Dr. J. Töröka 1435/7	výroba nábytku	31090	250-499	22,71
ARIES 2, s.r.o.	Poštová 1073/56	výroba kovov	25110	100-149	9,44
I.P.A. - Kovovýroba s.r.o.	Poštová 2005/68	výroba nelektrických zariadení	27520	100-149	4,29
Marco Mirelli s.r.o.	Dr. J. Töröka 1	odevy	14190	20-24	0,85

Zdroj: www.finstat.sk, MsÚ

Nezamestnanosť

Miera evidovanej nezamestnanosti okresu Revúca za posledných 20 rokov bola v porovnaní s Banskobystrickým krajom a tiež v porovnaní so Slovenskom vyššia, ako vidno na nasledujúcom grafe, na konci roku 2020 bola miera nezamestnanosti v okrese 18%, BBSK – 9,8%, SR – 7,6%.

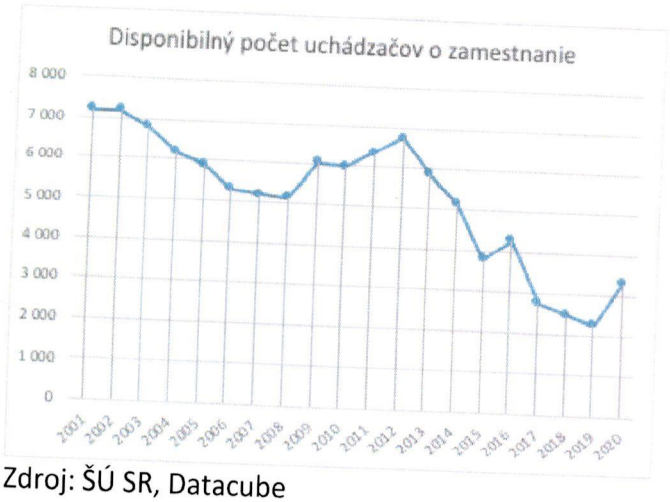
Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

V meste Tornaľa bolo 641 uchádzačov o zamestnanie (z toho 339 žien) ku 31.10.2021, čo je niečo málo cez 9% z celkového počtu obyvateľov a o niečo menej ako v kraji.

Obdobie: 2021/10					
Okres	Obec	Stav UoZ ku koncu mesiaca	z toho		
			občania so ZP	mladiství	absolventi
Revúca	Tornaľa	641	12	3	25

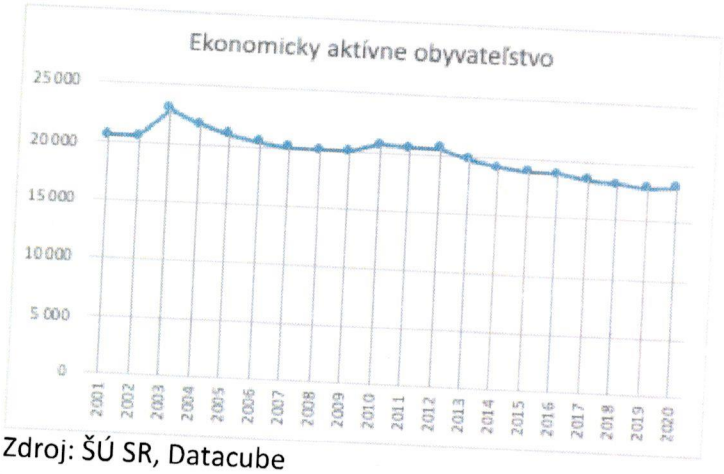
Zdroj: UPSVaR SR

Zároveň s poklesom evidovanej nezamestnanosti sa prirodzene znižoval aj disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie. Podobne sa znižoval aj v kraji a na Slovensku. Situáciu v okrese Revúca znázorňuje nasledujúci graf.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

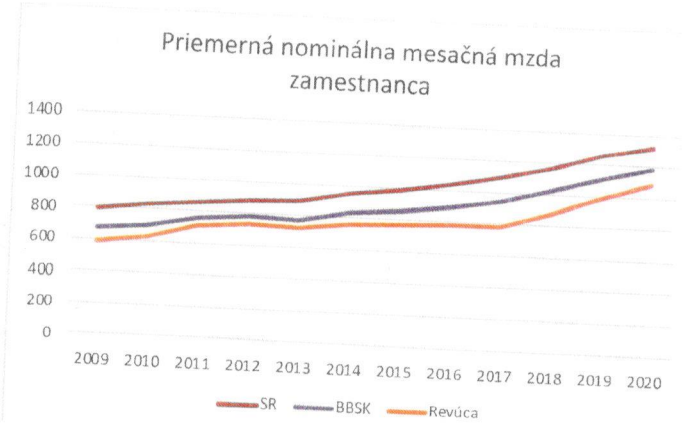
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v okrese sa v dôsledku starnutia obyvateľstva mierne v čase znižuje, ako to vidieť na nasledujúcom grafe. V Banskobystrickom kraji a rovnako aj na Slovensku sa počet ekonomicky aktívnych obyvateľov za rovnaké obdobie od roku 2001 zvýšil cca o 1,5%.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Priemerná mzda

Priemerná nominálna mzda zamestnanca dosiahla v okrese Revúca hodnotu 1083 € v roku 2020. Oproti roku 2010, kedy bola vo výške 633 € stúpla priemerná mzda o viac ako 70%. Priemerná mzda zamestnanca v BBSK bola v roku 2020 o viac ako 8% vyššia a na Slovensku až o viac ako 22% vyššia. Najvyššie mzdy sú v odvetví Informácie a komunikácie a v dodávkach elektriny, plynu, najnižšie mzdy sú zase v oblasti reštaurácií a pohostinstiev a v stavebníctve.

Zdroj: ŠÚ SR, Datacube

Trh práce

Ponuky na trhu práce pre prácu s osobnou prítomnosťou na pracovisku boli v čase písania tohto textu štyri: predajca pyrotechniky pre firmu INDEX NOSLUŠ s.r.o. Tornaľa, finančný účtovník pre LVD S3, a.s., manažér predajne a trainee program manažér predajne pre LIDL v Tornali. Pre prácu z domu boli na portáli profesia.sk zverejnené stovky ponúk najmä v IT odvetví.

Kultúra a cestovný ruch, voľnočasové aktivity

Mesto má bohatú kultúrnu infraštruktúru a viacero národných kultúrnych pamiatok. Z nich je šesť v narušenom stave, ide o Jazierko v záhrade, Moyzesovu kúriu, Moyzesovu záhradu, Park pri kaštieli v Starni aj v Behynciach a Szent-Iványiovská kaštieľ.

Medzi najdôležitejšie pravidelne organizované kultúrne podujatia patria „Dni maďarskej kultúry", Tornaľské kultúrne leto, Dni mesta a Medzinárodný folklórny festival. Ubytovacie a stravovacie služby v meste zaznamenali v dôsledku pandémie pokles, čomu zodpovedá počet návštevníkov a vybratá daň za ubytovanie.

Kultúrna infraštruktúra

	Názov
1	Mestské kultúrne stredisko Mihálya Tompu v Tornali
2	OV a ZO Maďarského spoločenského a kultúrneho zväzu
3	MO Matice Slovenskej
4	Rákocziho združenie
5	Galéria Vtáčia sála
6	Centrum voľného času

Okrem týchto organizácii pôsobia ďalšie neziskové organizácie, ktoré sa venujú kultúrnej činnosti v meste.

Kultúrne podujatia

Najdôležitejšie kultúrne podujatia v meste organizované počas roka sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

	Názov	Mesiac
1	Dni maďarskej kultúry	Január
2	Mestské trhy	Apríl, október, december
3	Tornaľské kultúrne leto	Od apríla do októbra
4	Vatra v mestskej časti Starňa	Začiatok mája
5	Deň matiek	Máj
6	Deň Králika, otvorenie letnej sezóny pri plážovom kúpalisku	Jún
7	Medzinárodný zraz motorkárov	Jún
8	Tornaľský pivný festival- Tornaljai sörfesztivált -	September
9	Dni mesta Tornaľa	Október
10	Deň tradícií – medzinárodný folklórny festival	Október

Kultúrne pamiatky

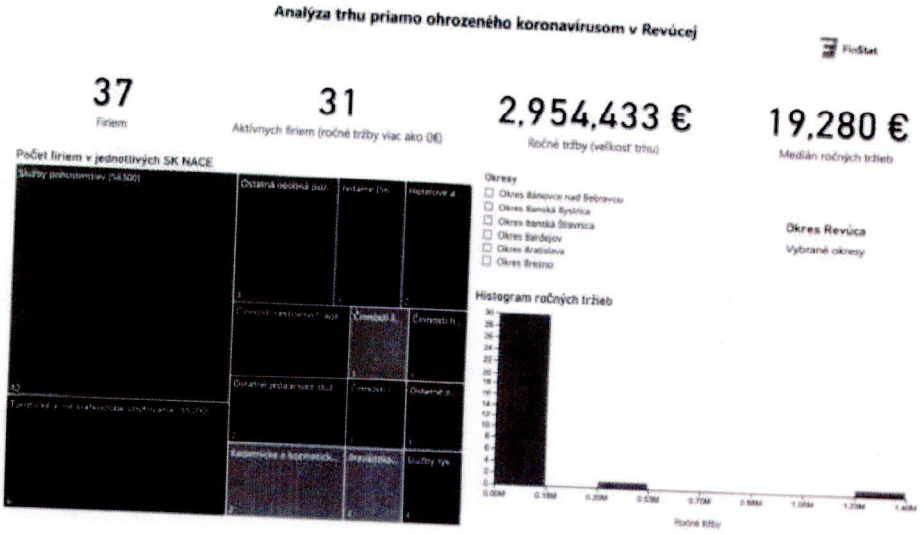
Hlavné pamiatkové objekty – kultúrne pamiatky mesta sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

	Názov pamiatkového objektu	KÚ	Číslo ÚZPF	Sloh	Stav
1	Jazierko v záhrade	Tornaľa	973	prírodno krajinársky	narušený
2	Kalvínsky kostol	Tornaľa	1021	gotika	dobrý
3	Kaštieľ	Starňa	10833	novobarok	vyhovujúci
4	Krypta - knižnica	Tornaľa	1021	barok	dobrý
5	Kúria	Tornaľa	10994	klasicizmus	vyhovujúci
6	Moyzesova kúria	Tornaľa	973	klasicizmus	narušený
7	Moyzesova záhrada	Tornaľa	973	prírodno krajinársky	narušený
8	Oplotenie pamätnej vily	Tornaľa	2933	secesia	dobrý
9	Pamätná tabuľa	Tornaľa	2933	-	dobrý
10	Pamätná vila	Tornaľa	2933	secesia	dobrý
11	Park pri kaštieli	Starňa	10833	secesia	narušený
12	Park pri kaštieli	Behynce	934	prírodno krajinársky	narušený
13	Szent-Iványiovský kaštieľ	Behynce	934	barok neskorý	narušený

Zdroj: MK SR

Ubytovacie a stravovacie služby

Ubytovacie a stravovacie služby v okrese Revúca zaznamenali v dôsledku pandémie COVID značný prepad, ako je možné vidieť z analýzy na portáli finstat.sk v nasledujúcej tabuľke. Z 31 dotknutých firiem s ročnými tržbami cca 3 mil. € bolo 12 poskytujúcich stravovacie služby a 6 podnikajúcich v ubytovacích službách.

Hlavný ukazovateľ cestovného ruchu – počet prenocovaní návštevníkov mesta je v porovnaní s inými destináciami relatívne nízky, čomu zodpovedá aj celková daň za ubytovanie. Dáta za posledných päť rokov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke

	2017	2018	2019	2020	2021
Daň za ubytovanie	2 726,50 €	2 991,50 €	3 618,50 €	3 611,00 €	2 612,00 €
Počet prenocovaní	5 453	5 983	7 237	7 222	5 224

Zdroj: MsÚ

Vybrané výsledky výskumu na Gemeri - PhDr. Mariana Bárdiová, PhD.

Béla Bartók (*25. marec 1881, Nagyszentmiklós vo vtedajšom Rakúsko-Uhorsku / dnešné Sânnicolau Mare v Rumunsku -† 26. september 1945, New York, USA), maďarský hudobný skladateľ, klavirista, pedagóg a muzikológ, patrí medzi vrcholných predstaviteľov svetovej medzivojnovej hudobnej avantgardy.

V roku 1905 sa začal zaoberať ľudovými piesňami. Najprv zbieral maďarské piesne, no kvôli ich porovnávaniu čoskoro začal cestovať za materiálom aj na Slovensko, Ukrajinu, do Rumunska, Turecka, krajín Blízkeho východu a severnej Afriky. Zapísal vyše 11 000 piesní, z toho vyše 3500 bolo slovenských. Na Slovensku zbieral Bartók piesne v rokoch 1906 -1918 vo viacerých regiónoch - Gemer, Malohont, Ponitrie, okolie Trenčína, Tekov, Hont a Pohronie. Najviac pozornosti venoval oblasti stredného Slovenska, kde zaznamenal okolo 1500 piesní. Prvú zberateľskú cestu uskutočnil Bartók v Gemerskej župe v roku 1906 v obciach Ratkovské Bystré, Ratková, Muránska Dlhá lúka, Hrlica (Bartók ju uvádza ako Grlica), Filier (Bartók ju uvádza ako Filiar), Bystrov a Krokava.

Rovnako, ako v iných regiónoch Slovenska, aj na Gemeri sú piesne pracovné, ľúbostné, svadobné, baladické, vojenské, s vysťahovaleckou tematikou alebo piesne súvisiace s obradmi a zvykoslovím. Bartókove diela a jeho zbierka slovenských ľudových piesní, vrátane gemerských, pútajú pozornosť aj súčasných interpretov, nielen na Slovensku a v Maďarsku, ale v mnohých krajinách sveta. Bartókove zápisy a nahrávky sú vzácne tým, že zachytávajú autentický prejav ľudových spevákov na Slovensku spred 115 rokov.

Využitie Bartókových zápisov piesní a ich nahrávok v súčasnosti môže mať viacero podôb. Vždy budú slúžiť na odborné a vedecké účely doma i v zahraničí, pre milovníkov autentického folklóru i pre súčasných interpretov ako inšpirácia.

- Výsledky Bartókovho výskumu sa môžu aj dnes uplatniť pri podpore kultúrneho rozvoja regiónov, v ktorých Bartók uskutočňoval svoj výskum. Informácie o jeho výskume v daných lokalitách je potrebné doplniť do histórie obcí a na ich webové stránky.
- Béla Bartók je svetová osobnosť a určite by pritiahla návštevnícku pozornosť do týchto lokalít. Môže byť predmetom konferencií, sympózií a sprievodných podujatí, ktoré môžu byť zamerané na samotnú osobnosť a dielo Bélu Bartóka, ale aj na etno-muzikologické výskumy ľudových piesní na Slovensku, v Európe a v krajinách sveta.

- Z Bartókových zápisov piesní z bývalej Gemerskej župy by bolo vhodné vydať spevník, ktorý poslúži spevákom i folklórnym súborom, učiteľom hudobnej výchovy, základným umeleckým školám, pracovníkom kultúry i samospráve.
- V oblasti cestovného ruchu by v okrese Revúca mohol ako prvý vzniknúť projekt ***Bartókova zberateľská cesta***, podobne, ako je Gotická cesta (alternatívny názov: Cesta Bélu Bartóka za gemerskou piesňou a pod.). Priamo v obciach, by v rámci projektov a s pomocou občanov mohli vzniknúť nové zastávky hromadnej dopravy alebo informačné miesta, v ktorých by boli zverejnené ukážky Bartókových zápisov ľudových piesní z danej obce a Quer kód (QR), ktorý by si záujemci nasnímali do mobilu. Obsahoval by informácie o zberateľskej Bartókovej ceste v lokalite a ukážky nahrávok piesní z fonovalcov. K tomu by sa mohli priradiť uvedené piesne aj v súčasnej interpretácii domácich alebo známych kapiel a spevákov.
- Ďalšou možnosťou je vytvorenie 3D vizualizácií. Vzhľadom na lokalizáciu gemerských obcí by sa mohli uplatniť aj projekty v cezhraničnej spolupráci najmä s Maďarskom.

Panna Cinka alebo **Panna Cinková**[4] (maď. Cinka Panna; Czinka Panna (* 1711 (?), Gemer – † 5. február 1772, Tornaľa/Gemer ?) bola legendárna rómska primáška. Pochádzala zo slávnej cigánskej muzikantskej rodiny; jej starý otec (otec jej matky) bol pravdepodobne Michal Barna. Cinka Panna mala krst pravdepodobne v ev. kostole a pri krste dostala meno Anna. Vyrastala v obci Gemer. Jej otec bol skvelý hudobník, primáš, bol aj dvorným muzikantom kniežaťa Františka Rákociho. Jej otcovi a bratom sa pripisuje autorstvo rómskych piesní *Rákociho žalm*, *Rákociho duma* a. i. Jej umelecké meno pochádza z mena Anna (Annamária), ktoré dostala pri evanjelickom krste.

V štrnástich rokoch sa vydala za miestneho rómskeho kováča - rómskeho hudobníka, violončelistu Dányiho. Ten v roku 1725 spolu so svojimi bratmi založil kapelu, ktorá sa preslávila po celom Uhorsku, Poľsku a Rumunsku. Novým primášom kapely sa stala jeho mladučká žena. Zo začiatku hrala Panna Cinka piesne starého otca ako napríklad piesne „Tristo vdov", „Tanec mŕtvych", alebo „Pieseň prastarých otcov". Jej skladby by mali byť aj v *Uhrovskej zbierke piesní a tancov* v roku 1730. Meno Panny Cinky môžeme nájsť aj v zahraničných encyklopédiách hudby. Aj viacerí maďarskí poeti a skladatelia, ako napríklad Mór Jókai, Zoltán Kodály a Endre Dózsa vyobrazili Pannu Cinka ako postavu vo svojich dielach. Viaceré hudobné kódexy uvádzajú niektoré ďalšie hudobné nástroje na ktorých hrala Panna Cinka. Okrem tradičných nástrojov je možné spomenúť citaru, píšťalku, fleuru, kolovrátok, gajdy, fajfarku, zvonce či mulitánku.

Pochovaná bola 5. februára 1772 vo veku 61 rokov (v obci Gemer, pochovával ju ev. kňaz Béla Mayer). Po jej smrti jej ctitelia, básnici Gerhard a Gvadányi oslavovali jej ľudské a

[4] Celý materiál je súčasťou výstupov projektu „Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Revúca"

hudobné kvality. Panna Cinka je básnikmi označovaná za rómsku Sapfó. V obci Gemer bola v roku 1992 odhalená busta Cinka Panny, autorom je ľudový rezbár z obce Chanava Aladár Igó (1931 – 2016). Pozoruhodné je, že o živote Cinka Panny vznikli literárne a divadelné diela, ako aj film s rovnomenným názvom, ktorý v roku 2008 nakrútil režisér Dušan Rapoš v slovensko- maďarsko-českej koprodukcii.

Návrhy na využitie osobnosti Cinka Panna v súčasnosti:

Osobnosť Cinka Panny a legendy o nej sú vhodným základom pre usporiadanie viacerých aktivít v obci Gemer, ale i v meste Tornaľa.

- Bolo by vhodné pokračovať vo výskume archívnych prameňov a informácie o jej živote, tvorbe a účinkovaní podoprieť relevantnými údajmi z originálnych zdrojov.
- V súvislosti s osobou miestneho zemepána Jána Lányiho, rožňavského organistu Jána Nepomuka Palatzkého, kardinála Imricha Csákyho, grófa Františka II. Rákocziho a pod. je možno uplatniť aj pri cezhraničnej spolupráci.
- Bustu Cinka Panny s podstavcom a mramorovými doskami s nápismi, ako aj podklad so schodmi v obci Gemer je potrebné odborne posúdiť (aj nedávnu renováciu) a podľa potreby rekonštruovať.
- V Tornali sa koná bienálny Festival ľudovej hudby Cinka Panny, ktorej 30. ročník sa uskutočnil dňa 11.10.2021. Organizuje ho Csemadok Rimavská Sobota. Bolo by vhodné, keby sa na organizácii festivalu podieľalo aj osvetové alebo kultúrne zariadenie z Revúcej, ako aj domáci organizátori z obce Gemer. Festival by bolo potrebné rozšíriť o viacerých účinkujúcich z okresu Revúca, prípadne z etnografickej lokality Gemer-Malohont, ako aj zo zahraničia. V rámci festivalu je možné pripraviť aj súťaž o najlepšieho primáša o Cenu Cinka Panny. Festival sa môže obohatiť aj o súťaž interpretov a súťaž detí napr. do 14 rokov sa môže konať v Tornali v spolupráci s Základnou umeleckou školou. Učiteľka ZUŠ Mgr. Gabriela Vargová napísala diplomovú prácu na tému Cinka Panna (PF UMB Banská Bystrica).
- Pre konanie festivalu je možné využiť miestny kultúrny dom v obci Gemer, prípadne priestor v exteriéri a interiér ev. a v. chrámu. K festivalu je vhodné pripojiť aj jarmok ľudových remesiel a iné aktivity.
- Cenu Cinka Panny by bolo vhodné dať vytvoriť miestnemu majstrovi podľa ideového zadania (postava huslistky, štylizované husle a pod., materiál drevo, keramika, podľa lokálnej dostupnosti).
- Podľa dostupného scenára divadelnej hry o Cinka Panne je možné s ochotníkmi naštudovať inscenáciu a uviesť ju lokálne, v okrese aj na zájazdových predstaveniach mimo okresu Revúca.
- Film Cinka Panna (Dušan Rapoš,2008) je možné premietať v rámci festivalu alebo súťaže v interpretácii ľudovej hudby v obci Gemer, v Tornali, prípadne v okolí.
- Na podujatia - koncerty, divadelné predstavenia, premietanie filmov a pod. je vhodné nadviazať besedami a diskusiami na aktuálne témy súvisiace s ľudovou

hudbou, rómskou kultúrou aj aktuálnou rómskou problematikou.

- V obci je možné v časových cykloch usporiadať semináre, sympóziá alebo konferencie s tematikou: interpretácia ľudovej hudby, postavenie primášov v kapelách, vyhľadávanie autentických písomných a zvukových záznamov ľudových piesní, ľudoví muzikanti, umelecké spracovanie folklóru, otázky folklorizmu, výrobcovia ľudových hudobných nástrojov v Gemeri a Malohonte v širšom kontexte a pod. V rámci odborných podujatí by najmenej jeden blok mal byť zameraný konkrétne na oblasť Gemera a Malohontu alebo jednotlivých obcí, čo by prispelo k oživovaniu domácich tradícií a k ich teoretickej reflexii.

Pamätník Cinka Panny v obci Gemer

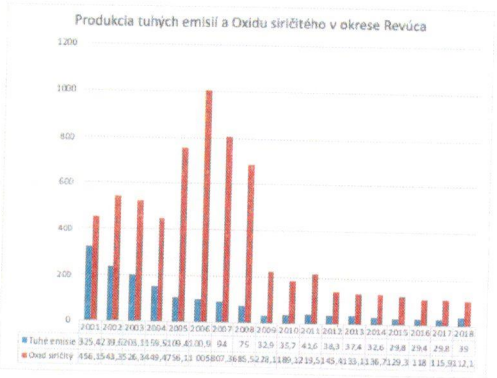
Zdroj: pamätník Cinka Panna - Slovakiana

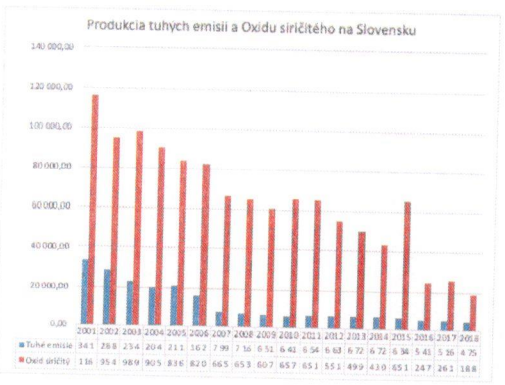
Životné prostredie a doprava

Emisie väčšiny znečisťujúcich oxidov (oxid uhoľnatý, oxid siričitý, oxid dusíka) a tuhých emisií v okrese dlhodobo klesajú, dokonca výraznejšie ako na Slovensku.
Množstvo vody na rieke Slanej je dlhodobo stabilné, s ročnými výkyvmi.
Spotreba pitnej vody obyvateľov je v meste za posledných desať rokov zhruba na rovnakej úrovni, v porovnaní s priemerom Slovenska je nižšia o viac ako 25%.
Podiel obyvateľov mesta napojených na verejný vodovod a kanalizačnú sieť je dlhodobo nižší ako je to v priemere v kraji a na Slovensku, ale po ukončení najväčšej environmentálnej investície mesta, dobudovania kanalizačnej siete sa táto situácia výrazne zlepší.
Množstvo produkovaného komunálneho odpadu na obyvateľa je v meste výrazne nižšie ako je to v kraji a na Slovensku, v roku 2020 to bolo v meste 279 kg na obyvateľa, v kraji 392 kg a na Slovensku 446 kg komunálneho odpadu na obyvateľa.
Pre budúcnosť mesta sú veľmi dôležité plánované rekonštrukcie železničnej trate a výstavba cesty vyššej kvality.

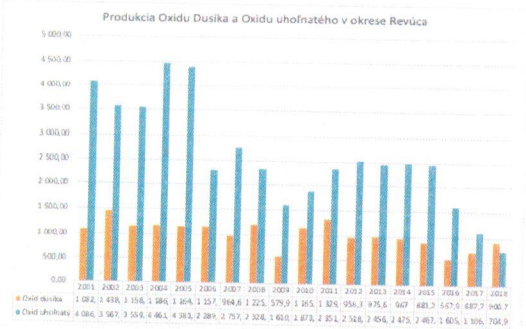
Emisie do ovzdušia

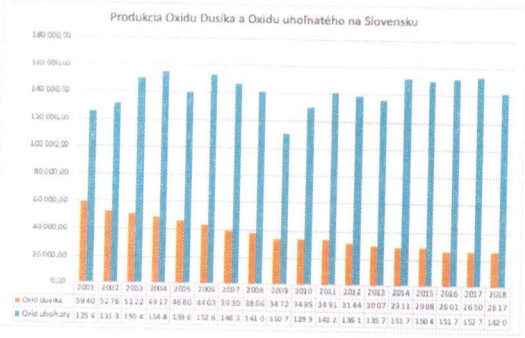
Na základe údajov zo Štatistického úradu vidno, že emisie v okrese Revúca dlhodobo klesajú. Produkcia tuhých emisií v okrese Revúca sa za posledných 18 rokov znížila deväťnásobne, podobne aj na Slovensku. Produkcia Oxidu siričitého sa v okrese znížila asi štvornásobne, hoci v roku 2006 stúpla oproti roku 2001 asi dvojnásobne. Na Slovensku sa produkcia Oxidu siričitého znížila asi šesťnásobne.

Zdroj: Datacube
Produkcia oxidu dusíka klesla za posledných 18 rokov v okrese len o cca 10% (na Slovensku klesla viac ako dvojnásobne), ale produkcia oxidu uhoľnatého klesla takmer na 1/6 pôvodnej hodnoty (na Slovensku o cca 13% stúpla).

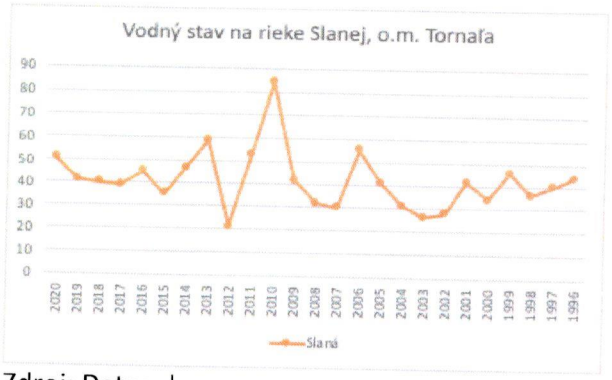

Zdroj: Datacube

Na meracej stanici SHMÚ v Jelšave došlo 61 krát k prekročeniu limitnej hodnoty pre priemernú 24-hodinovú koncentráciu PM10 (50 mikrogram/m3), ale limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu (40 mikrogram/m3), prekročená nebola. (Zdroj: Správa o stave životného prostredia SR v roku 2019)

Voda v rieke Slaná

Množstvo vody na rieke Slanej je dlhodobo stabilné, s ročnými výkyvmi. Stav priemerného ročného množstva vody na odbernej stanici Tornaľa 0 je uvedený na nasledujúcom grafe.

Zdroj: Datacube

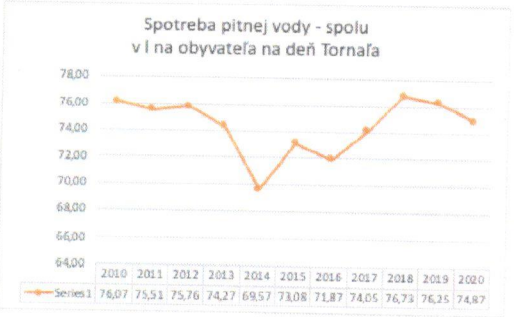
Spotreba pitnej vody

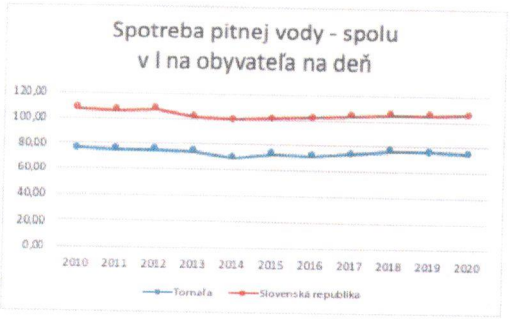
Zásobovanie pitnou vodou zabezpečuje Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.
Spotreba pitnej vody spolu v m^3/rok je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovenská republika	212 258	208 678	211 496	200 205	197 112	199 805	202 688	206 206	208 251	208 844	209 852
Banskobystrický kraj	24 265	23 543	23 108	22 376	21 511	22 258	22 008	22 560	22 577	22 533	22 440
Okres Revúca	1 091	1 083	1 064	1 072	1 011	1 033	1 045	1 049	1 034	1 016	1 068
Tornaľa	216	206	206	201	187	195	191	196	201	198	193

Zdroj: ŠU SR

Spotreba pitnej vody - spolu (v tis. m^3) je množstvo fakturovanej pitnej vody predanej priamym odberateľom. Spotreba prepočítaná na obyvateľa mesta v litroch na deň je uvedená na nasledujúcom grafe a porovnanie spotreby vo vzťahu k priemeru Slovenska je na druhom grafe.

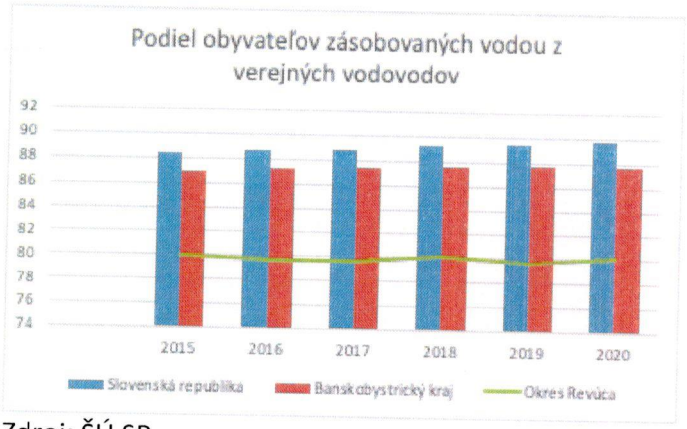

Zdroj: ŠÚ SR

Verejný vodovod a kanalizačná sieť

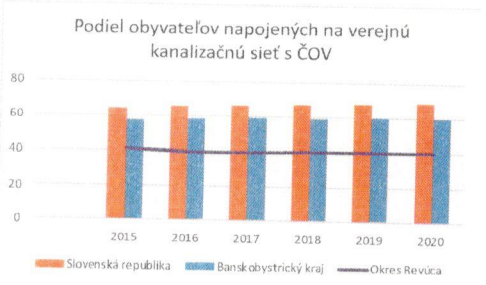
Nie všetci obyvatelia sú napojení na verejný vodovod a kanalizačnú sieť. Situácia sa každý rok zlepšuje vďaka investíciám v tejto oblasti. Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v SR, kraji a okrese Revúca ukazuje nasledujúci graf.

Zdroj: ŠÚ SR

Na ďalších dvoch grafoch sú je zobrazený podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť resp. kanalizačnú sieť s ČOV.

Zdroj: ŠÚ SR

Najväčšou investíciou v meste za posledných 10 rokov bola novovybudovaná kanalizačná sieť, základné údaje sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

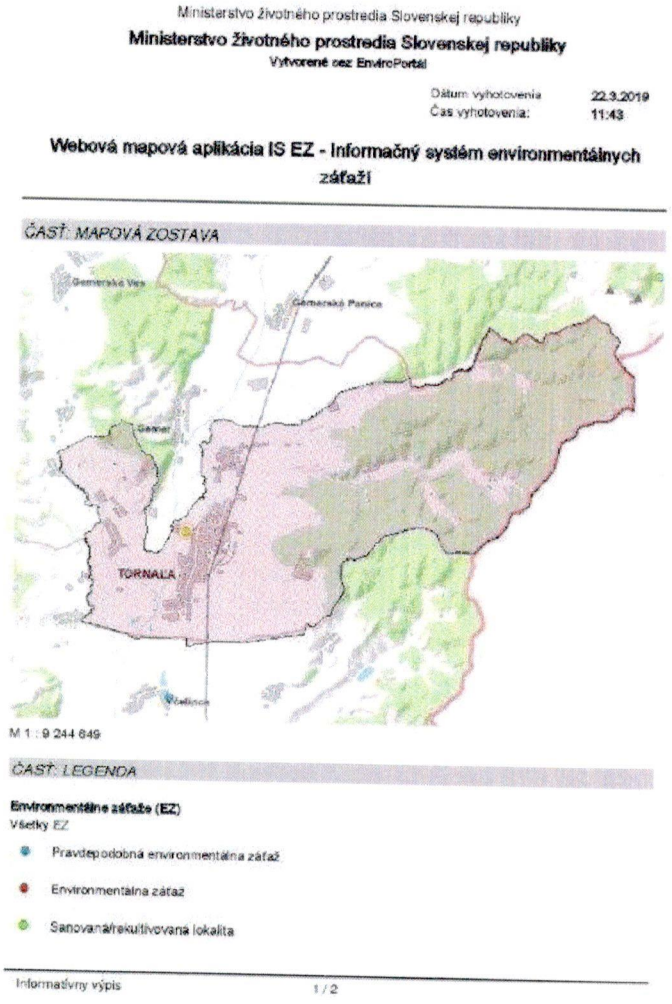
Dĺžka starej kanalizácie	15 990,47 m
Dĺžka novovybudovanej kanalizácie	7 454,60 m

Počet prípojok	976

Environmentálne záťaže

Sanovaná záťaž „ČS PHM Tornaľa" je evidovaná v registri C (SK/EZ/RA/1472). Pravidelne sa monitoruje aspoň raz ročne. Potenciálnou záťažou je tiež uzavretá a rekultivovaná skládka TKO pri Slanej v Tornali na pozemkoch KN parc. Č. 532, 433, 430, 426, 423, 420/1, 420/2, 417, 412, 409, 401, 398, 397, 400/2, 403/2, 537 v katastrálnom území Tornaľa. Celková plocha skládky 3,6228 ha.

Názov EZ:	RA(007)/ Tornaľa – ČS PHM
Názov lokality:	ČS PHM
Druh činnosti:	čerpacia stanica PHM
Stupeň priority:	v registri nie je uvedené
Registrovaná ako:	C sanovaná/rekultivovaná lokalita

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Vytvorené cez EnviroPortál

Dátum vyhotovenia: 22.3.2019
Čas vyhotovenia: 11:43

Webová mapová aplikácia IS EZ - Informačný systém environmentálnych záťaží

ČASŤ: MAPOVÁ ZOSTAVA

M 1 : 9 244 849

ČASŤ: LEGENDA

Environmentálne záťaže (EZ)

Všetky EZ

- Pravdepodobná environmentálna záťaž
- Environmentálna záťaž
- Sanovaná/rekultivovaná lokalita

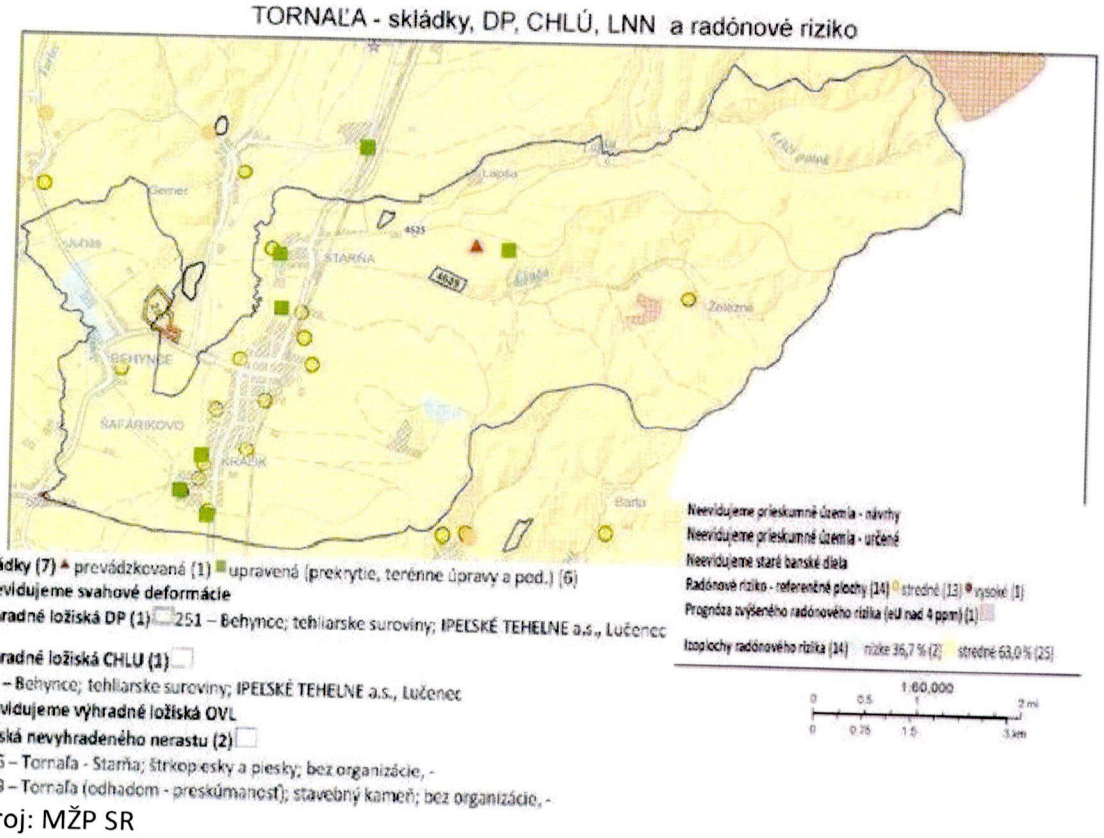
Informatívny výpis 1 / 2

Zdroj: MŽP SR

Odpadové hospodárstvo

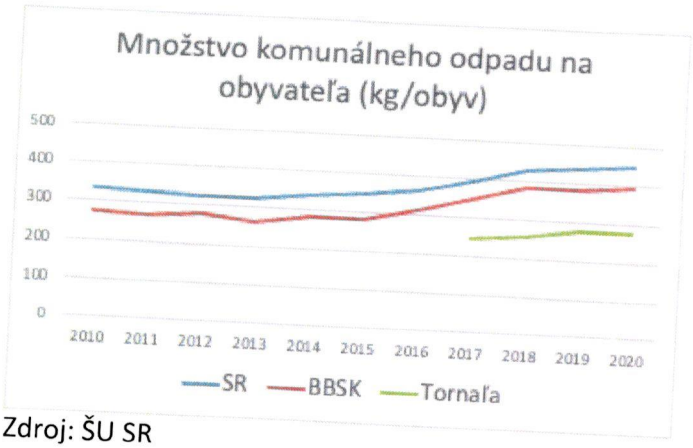
V katastrálnom území mesta sú evidované skládky odpadov, tak ako sú zobrazené na nasledujúcej mape. Na mape sú zobrazené aj tieto ložiská:

- výhradné ložisko „Behynce; tehliarske suroviny (251)" s určeným dobývacím priestorom (DP) a chráneným ložiskovým územím (CHLÚ) pre IPEĽSKÉ TEHELNE a.s., Lučenec,
- ložisko nevyhradeného nerastu „Tornaľa – Starňa; štrkopiesky a piesky (4525)", bez určenej organizácie,
- ložisko nevyhradeného nerastu „Tornaľa – stavebný kameň (4639)", bez určenej organizácie.

Zdroj: MŽP SR

Objem vyprodukovaného komunálneho odpadu na Slovensku rastie. Obyvateľ Slovenska vyprodukoval v roku 2020 v priemere 446 kg komunálneho odpadu. Z regionálneho pohľadu je produkcia vyššia na Západnom Slovensku, na strednom a východnom Slovensku je to menej. Priemer v Banskobystrickom kraji bol 392 kg komunálneho odpadu na obyvateľa v roku 2020 a v meste Tornaľa to bolo len 277 kg.

Zdroj: ŠU SR

Vývoj celkového množstva produkovaného odpadu v Banskobystrickom kraji je vidieť na nasledujúcom grafe.

Zdroj: ŠU SR

Mesto Tornaľa má vypracovaný Program odpadového hospodárstva mesta z roku 2019. Systém nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta je zavedený na základe Všeobecne záväzného nariadenia mesta Tornaľa č. 02/2021. Na území mesta je povinne zavedený zber nasledujúcich odpadov:

Druh	Katalógové číslo
Papier	20 01 01
Sklo	20 01 02
Kompozitné odpady na báze lepenky	20 01 03
Biologicky rozložiteľný odpad z domácností	20 01 08
Jedlé oleje a tuky	20 01 25
Plasty	20 01 39
Kovové odpady a neobalové výrobky	20 01 40
Biologický rozložiteľný odpad	20 02 01

Zmesový odpad	20 03 01
Objemný odpad	20 03 07
Drobný stavebný odpad	20 03 08
Odpad s obsahom škodlivín z domácností	

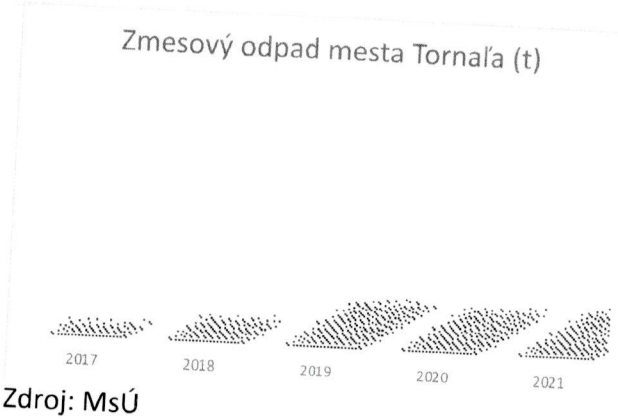
Zber týchto druhov odpadov zabezpečuje mesto. Zber nasledujúcich odpadov je tiež povinný, ale odvoz nezabezpečuje mesto.

Druh	Katalógové číslo
Opotrebované pneumatiky	16 01 03
Elektro odpady	20 01 21 20 01 23 20 01 35 20 01 36
Batérie a akumulátory	20 01 33 20 01 34
Lieky nespotrebované fyzickými osobami	

Množstvo jednotlivých druhov odpadu vyprodukovaného v meste za posledných päť rokov je uvedené v tabuľke a zmesový odpad je na samostatnom grafe:

Kód	Názov	2021	2020	2019	2018	2017
200301	zmesový odpad	2 006,11	1 977,72	1 992,88	1 845,68	1 773,81
200307	objemný odpad	787,62	946,94	764,24	852,34	462,58
200101	papier a lepenka	48,80	57,66	76,45	65,38	100,99
200102	sklo	34,79	176,04	25,84	18,20	29,74
200139	plasty	41,94	25,98	30,59	21,09	28,97
200104	obaly z kovu	1,83	0,73	0,79	0,00	0,00
200103	VKM	1,69	0,75	0,75	0,19	0,22
200201	BRO	286,12	201,92	219,71	217,51	159,54
200108	BRKO	11,49	0,00	0,00	0,00	0,00
200125	jedlé oleje a tuky	0,08	0,07	0,00	0,05	0,00
200135	elektro N	1,52	3,16	5,02	1,13	1,40
200136	elektro O	4,08	2,45	2,40	3,63	1,16
200123	vyr. zariad. N	2,42	2,61	1,57	1,79	0,65
200308	DSO	7,88	0,00	7,02	7,46	4,61
200121	žiarivky a iný odpad	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
200140	kovy	0,00	0,00	0,18	0,38	0,00
200110	šatstvo	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: MsÚ

Zdroj: MsÚ

Bytové hospodárstvo

V nasledujúcich tabuľkách a grafoch je zaznamenaná štruktúra domov v meste podľa typu domu, podľa obdobia výstavby a podľa formy vlastníctva k 1.1.2021. Ďalej je zaznamenaná štruktúry bytov v meste podľa typu bytu, podľa formy vlastníctva a podľa počtu obytných miestností. Podiel bytových jednotiek nachádzajúcich sa v rodinných domoch a v bytových domoch je zhruba rovnaký.

Štruktúra domov podľa typu domu

Územná jednotka	Spolu	rodinný dom		bytový dom		polyfunkčná budova		ostatné budovy na bývanie		neskolaudovaný rodinný dom		núdzový objekt, neurčený na		inštitucionálne alebo kolektívne		ostatné		nezistený	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Tornaľa	1 553	1 356	87,31	133	8,56	1	0,06	21	1,35	2	0,13	6	0,39	16	1,03	11	0,71	7	0,45

Zdroj: SODB2021

Štruktúra domov podľa obdobia výstavby v meste Tornaľa

	Počet	%
pred 1919	119	7,66
1919 - 1945	329	21,18
1946 - 1960	365	23,5
1961 - 1980	460	29,62
1981 - 2000	225	14,49
2001 - 2010	22	1,42
2011 -	16	1,03
nezistené	17	1,09
Spolu	1 553	100

Zdroj: SODB2021

Štruktúra domov podľa formy vlastníctva v meste Tornaľa k 1.1.2021

	Počet	%
fyzická osoba	1303	83,9
štát	1	0,06
obec	1	0,06
iná právnická osoba	5	0,32
zahraničný vlastník	10	0,64
kombinácia vlastníkov	189	12,17
cirkev	1	0,06
obchodná spoločnosť	3	0,19
nezistený	40	2,58
	1 553	100

Zdroj: SODB2021

Štruktúra bytov podľa typu domu

Územná jednotka	Spolu	rodinný dom		bytový dom		polyfunkčná budova		ostatné budovy na bývanie		neskolaudovaný rodinný dom		núdzový objekt, neurčený na		inštitucionálne alebo kolektívne		ostatné		nezistený	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Tornaľa	2 811	1 371	48,77	1 373	48,84	1	0,04	21	0,75	2	0,07	7	0,25	16	0,57	11	0,39	9	0,32

Zdroj: SODB2021

Zdroj: SODB2021

Štruktúra bytov podľa formy vlastníctva v meste Tornaľa k 1.1.2021

	Počet	%	SR - %
byt obývaný vlastníkom	1389	49,41	43,28
byt vo vlastnom rodinnom dome	1126	40,06	48,17
obecný byt	67	2,38	2,5
služobný byt	9	0,32	0,38
družstevný byt	116	4,13	0,78
byt v nájme	31	1,1	0,86
iná forma užívania bytu	52	1,85	3,05
nezistený	21	0,75	0,98
Spolu	2811	100	100

Zdroj: SODB2021

Štruktúra bytov podľa počtu obytných miestností v meste Tornaľa k 1.1.2021

	Počet	%	SR - %
1 obytná miestnosť	247	8,79	8,87
2 obytné miestnosti	647	23,02	18,72
3 obytné miestnosti	1 090	38,78	35,89
4 obytné miestnosti	412	14,66	17,7
5 obytných miestností	204	7,26	9,99
6 obytných miestností	113	4,02	4,49
7 obytných miestností	40	1,42	1,45
8 obytných miestností	21	0,75	0,62
9 obytných miestností a viac	16	0,57	0,44
nezistený	21	0,75	1,84
Spolu	2 811	100	100

Zdroj: SODB2021

Dopravné spojenie

Mesto Tornaľa má pomerne dobré dopravné spojenie smerom na východ, na sever aj na západ. Verejná autobusová doprava poskytuje spojenie smerom na sever počas dňa cca každú hodinu, smerom na východ min. 10 spojov počas dňa a smerom na Rimavskú Sobotu min 15 spojov. Vlaková doprava ponúka spojenie oboma smermi 5 krát za deň.

Pre budúcnosť mesta sú veľmi dôležité plánované rekonštrukcie železničnej trate a výstavba cesty vyššej kvality. Pre rozvoj regiónu je najdôležitejšou dopravnou komunikáciou vyššej triedy rýchlostná cesta R2, niekedy nazývaná aj „Južná diaľnica". Trasa rýchlostnej cesty začína v križovatke s diaľnicou D1 v Chocholnej neďaleko Trenčína a pokračuje cez Bánovce nad Bebravou, Nováky, Prievidzu, Žiar nad Hronom, Zvolen, Lučenec, Rimavskú Sobotu a Rožňavu až do Košíc, kde je ukončená znovu v križovatke s diaľnicou D1 v Rozhanovciach. Trasa cesty R2 sa historicky viac krát menila. R2 je projektovaná na trasách európskych ciest E58, E77, E571 a E572.

Podľa schválených priorít výstavby cestnej infraštruktúry Ministerstva dopravy a výstavby SR sú tri úseky tejto cesty v súčasnosti v príprave:

1 Mýtna – Lovinobaňa Vo výstavbe

2	Kriváň – Mýtna	Po podpise zmluvy
3	Košice, Šaca – Košické Oľšany, II. úsek	V procese VO na zhotoviteľa, obchvat veľkého mesta, CBA
4	Košice, Šaca – Košické Olšany, I. Úsek	MPV, obchvat veľkého mesta
5	Obchvat Zvolena	MPV, obchvat veľkého mesta

(MPV – majetkovoprávne vysporiadanie)

A ďalšie úseky sú zaradené medzi prioritné projekty:

	Názov úseku	Priorita (poradie)	Naplnenie kapacity cesty	Investičné náklady (mil. eur)	Dĺžka (km)	Počet pruhov	Pripravenosť	Strategická CBA (BCR)	Spoločenská priorita
1	Trenčianska Turná - Ruskovce	48	78%	325,3	18,5	4	ÚR	0,65	0,07
2	Rožňava - Jablonov nad Turňou	56	39%	263,1	14,1	2	DSP	0,63	0,12
3	Pravotice - Dolné Vestenice	68	71%	234,6	11,5	2	ÚR	0,54	-0,29
4	Včeláre - Moldava	69	45%	116,7	14	2	EIA	0,33	-0,32
5	Lovinobaňa - Ožďan	71	53%	197,8	20,7	2	ÚR	0,32	-0,34
6	Bátka - Figa	74	38%	95,4	6,3	2	DSP	0,46	-0,43
7	Tornaľa - Gombasek	79	35%	175,3	17,5	2	EIA	0,25	-0,58
8	Zacharovce - Bátka	86	42%	155	8,3	2	DSP	0,23	-0,78
9	Moldava - Šaca	87	64%	241,8	18	4	DÚR	0,24	-0,82
10	Gombasek - Rožňava	89	40%	92,6	9,8	2	EIA	0,22	-0,86

Zdroj: ÚHP MF SR, Priority vo výstavbe cestnej infraštruktúry

Strategická CBA tzv. BCR je pomer prínosov a nákladov (z anglického „benefit-cost ratio"). Projekt je návratný, ak prínosy prevyšujú náklady, t. j. BCR>1. Strategická CBA môže prínosy projektu podhodnotiť, keďže nezachytáva prínosy z presmerovania dopravy z iných koridorov (napr. dobudovanie D1 môže pritiahnuť vozidlá z R1).

Ukazovateľ spoločenskej priority je kombináciou BCR (90 %) a potenciálu projektu znížiť nezamestnanosť v okrese pripojením na ucelenú diaľničnú sieť (10 %). Ukazovateľ je vypočítaný tak, aby mal priemerný hodnotený projekt hodnotu 0. Nadpriemerné projekty majú kladnú spoločenskú prioritu, podpriemerné projekty zápornú.

Rýchlostná cesta R2 má podľa portálu INEKO dĺžku 269,3 km a celkové odhadované náklady na výstavbu sú 3 921 mil. €.

Zdroj: www.cesty.ineko.sk

Podobne ako dopravné spojenie je pre mesto Tornaľa dôležité aj železničné spojenie. Medzi prioritami revitalizácie tratí na Slovensku je úsek Lenartovce – Moldava na 39. mieste (zo 174 hodnotených úsekov tratí), ako vidieť z nasledujúcej tabuľky MDaV SR. V rámci revitalizácie tejto trate pôjde o elektrifikáciu a zdvojkoľajnenie trate.

Projekty revitalizácie tratí									
Poradie	Projekt ID	Trať	Projekt	Etapa	Investičné náklady (mil. eur)	BCR	Návratné	Miera urgencie	Žiadaný rok realizácie
39	D160e1	160e	Lenartovce - Moldava	1	163,5	1,5	ÁNO	vysoká	2025

Zdroj: MDaV SR

SWOT analýza

Táto SWOT analýza vnikla na základe diskusií pracovných skupín a odborných pracovníkov Mestského úradu a podnetov obyvateľov mesta. Silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia sú uvedené v nasledujúcich prehľadoch.

Silné stránky

S1 blízkosť štátnej hranice s Maďarskom
S2 dobrý potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
S3 vybudované partnerstvá pre rozvoj mesta
S5 vybudovaný priemyselný park
S6 dobrý potenciál pre rozvoj poľnohospodárstva
S7 nízka kriminalita v meste
S8 existencia povrchových a podzemných vodných zdrojov/tokov
S9 existencia a vysoký počet kultúrno-historických pamiatok v meste a širšom regióne
S10 vybudovaná optická sieť v meste
S11 dostatočná sieť materských a základných škôl
S12 dobudovaná technická infraštruktúra – kanalizácia (95%)
S13 výrazné zníženie emisií oxidov a tuhých častíc v meste

Slabé stránky

- vysoká nezamestnanosť a nedostatok pracovných príležitostí
- zlé administratívne členenie (nepriaznivá poloha mesta podľa aktuálneho administratívneho členenia SR)
- zlý stav komunikácií
- nedobudovaná centrálna mestská zóna
- nedostatok sociálnych a zdravotných služieb (Pr.: Opatrovateľská služba)
- zlý technický stav budov vo vlastníctve mesta (pr: zariadenia predškolskej výchovy, klub dôchodcov)
- zlý technický stav plážového kúpaliska a kempingu
- nepostačujúca infraštruktúra pre určité druhy športových aktivít (basketbal, volejbal, atletika)

- nedostatok spojení verejnej hromadnej dopravy (autobusová, železničná)
- nízka kvalita ubytovacích a stravovacích služieb
- chýbajúca parkovacia politika mesta a nedostatok parkovacích miest pri obytných domoch
- chýbajúce cyklotrasy na území mesta
- zlý technický stav kultúrnych pamiatok
- zlá štruktúra vzdelanostnej úrovne obyvateľstva

Príležitosti

P1 vysoký záujem obyvateľov o kultúru a šport
P2 rozvoj cezhraničnej spolupráce
P3 dopyt po nájomných sociálnych bytoch a bytoch štandardnej vybavenosti
P4 vybudovanie komunitného centra (CIS a CVČ)
P5 možnosť využitia finančných zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov na rozvojové projekty mesta
P6 príležitosť na zavedenie obnoviteľných zdrojov energie v meste
P7 zvýšenie počtu prenocovaní v zariadeniach „ubytovanie v súkromí“
P8 plánované rekonštrukcie železnice a výstavba cesty vyššej kvality

Ohrozenia

- znižovanie počtu obyvateľov mesta
- pretrvávajúci trend starnutia obyvateľstva
- odliv mladých a kvalifikovaných ľudí z mesta
- nárast sociálne znevýhodnených obyvateľov
- strata pracovných návykov najmä u dlhodobo nezamestnaných
- zneužívanie sociálneho systému
- existencia čiernych skládok
- dopady klimatických zmien najmä vznik povodňových udalostí na vodných tokoch
- pretrvávajúca pandémia COVID

Programové obdobie 2021 – 2027

Súčasné programovacie obdobie Európskej komisie je charakterizované piatimi politickými prioritami, ktoré sú obsahom „Partnerskej dohody Slovenskej republiky 2021 – 2027“. Jednotlivé politické ciele a dohodnuté oblasti podpory sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

1. Inteligentnejšia Európa
    i. Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
    ii. Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
    iii. Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj

iv. Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore

b. Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
   i. Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológii s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
   ii. Modernizácia poskytovania verejných služieb
   iii. Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
   iv. Podpora digitálnej pripojiteľnosti

c. Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
   i. Podpora malého a stredného podnikania
   ii. Internacionalizácia malého a stredného podnikania
   iii. Podpora sieťovania podnikateľských subjektov

d. Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ
   i. Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh
   ii. Digitálne a podnikateľské zručnosti

2. Ekologickejšia nízko uhlíková Európa
   a. Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
   b. Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
   c. Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e
      Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
      Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
   d. Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
   e. Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
      Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
      Zlepšenie kvality ovzdušia
   f. Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
   g. Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh

3. Prepojenejšia Európa
   a. Cestná doprava
      i. Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T
      ii. Výstavba rýchlostných ciest
      iii. Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov
      iv. Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti
   b. Železničná doprava
      i. Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov
      ii. Podpora regionálnej železničnej dopravy

c. Vodná doprava
   i. Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T
   ii. Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel

4. Sociálnejšia Európa
   a. Adaptabilný a prístupný trh práce
   b. Kvalitné inkluzívne vzdelanie
   c. Záruka pre mladých
   d. Aktívne začlenenie a dostupné služby
   e. Potravinová a materiálna deprivácia
   f. Sociálne inovácie a experimenty

5. Európa bližšie k občanom
   a. Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
   b. Prevencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
   c. Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
   d. Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch

Celkový finančný rámec pre SR na celé programovacie obdobie je 12,81 mld. €

Európske finančné zdroje sú rozdelené v nasledujúcich fondoch EÚ:

1. Európsky fond regionálneho rozvoja	8 117 mil. €
2. Európsky sociálny fond plus	2 404 mil. €
3. Kohézny fond EÚ	1 613 mil. €
4. Európsky námorný, rybolovný a akva-kultúrny fond (ENRAF)	16 mil. €
5. Fond na spravodlivú transformáciu	459 mil. €
6. Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza	220 mil. €

Cieľom Fondu spravodlivej transformácie je umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Okrem vyššie uvedených európskych zdrojov bude Slovensko adresátom špecifickej pomoci v tzv. Pláne obnovy. Tento plán má nasledovné priority:

1. Zelená ekonomika	2 301 mil. €
2. Lepšie zdravie	1 533 mil. €
3. Efektívna verejná správa a digitalizácia	1 110 mil. €
4. Kvalitné vzdelávanie	892 mil. €
5. Veda, výskum, inovácie	739 mil. €
Spolu	6 575 mil. €

Návrhová časť

Strategická časť

Vízia rozvoja mesta

Rozvojom kultúrneho potenciálu, zvýšením kvality služieb a podporou podnikateľského prostredia zastaviť pokles počtu obyvateľov mesta a zvýšiť atraktivitu mesta pre obyvateľov aj návštevníkov mesta. Realizáciou ekologickej a sociálnej konverzie mesta zvýšiť odolnosť mesta voči klimatickým zmenám a zvýšiť citlivosť voči zraniteľným skupinám obyvateľov mesta.

Oblasti rozvoja mesta Tornaľa

1. Kultúra – NKP a iné pamiatky, CR a služby pre návštevníkov, voľnočasové aktivity, rozvoj komunity, rozvoj turizmu a cezhraničná spolupráca

2. Životné prostredie – prevencia a kontrola znečisťovania, zásobovanie vodou, podpora biodiverzity, mitigačno-adaptačné opatrenia, úspora energie

3. Kvalita služieb – vzdelávanie a inovácie, sociálne služby, zdravotné služby, bezpečnosť, dobré spravovanie mesta (zodpovednosť, otvorenosť, participatívnosť, efektívnosť), digitalizácia a smart riešenia, bývanie

4. Zamestnanosť – podpora podnikateľského prostredia, verejná, technická a dopravná infraštruktúra, sociálne podnikanie, doprava

Strategické ciele rozvoja mesta

1. Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva
2. Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám
3. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb
4. Podpora podnikateľského prostredia

Cieľ 1: Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva

Kultúra napomáha zvyšovaniu kvality života, stimuluje vzdelávanie a prispieva k osobnému rozvoju. Ochrana kultúrneho dedičstva je prirodzenou požiadavkou každej kultúrnej krajiny. Rozvíjanie a posilňovanie kultúrnej identity je predpokladom rešpektu k ostatným kultúram. Mesto Tornaľa disponuje jedinečným kultúrnym potenciálom, zdrojom ktorého je bohatá história mesta a množstvo hodnotných a unikátnych kultúrnych pamiatok, ktoré tvoria kultúrne dedičstvo mesta a širšieho regiónu. Preto je dôležitou úlohou mesta tento kultúrny potenciál rozvíjať, budovať kultúrne povedomie a kultúrnu gramotnosť svojich obyvateľov.

Viacero národných kultúrnych pamiatok je žiaľ v narušenom stave (ide o Jazierko v záhrade, Moyzesovu kúriu, Moyzesovu záhradu, Park pri kaštieli v Starni aj v Behynciach a Szent-Iványiovský kaštieľ), ktoré si vyžadujú primerané investície. Zlepšenie ich stavu zatraktívni mesto a posilní kultúrny pilier rozvoja turizmu v regióne Gemera. Potenciál tvorený kultúrnymi pamiatkami mesta spolu s pravidelnými kultúrnymi podujatiami organizovanými mestom posilní atraktivitu mesta a môže pritiahnuť nových návštevníkov mesta. Poloha mesta a jeho história ho predurčujú k pokračovaniu a rozvíjaniu cezhraničnej spolupráce s cieľom vzájomného obohacovania sa primárne v oblasti rozvoja kultúry, ale tiež v ďalších oblastiach života mesta špecificky tých, ktoré sú v pôsobnosti samosprávy mesta.

Cieľ 2: Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám
Medzi najdôležitejšie výzvy 21. storočia patrí ekologická a sociálna konverzia ako reakcia na klimatické zmeny. Táto konverzia prebieha na globálnej, ale tiež na lokálnej úrovni. Každé mesto má preto nové úlohy, ktorých cieľom je zvýšenie odolnosti mesta voči klimatickým zmenám a zvýšenie citlivosti na sociálne potreby svojich obyvateľov. Klimatické zmeny, ktoré sa týkajú mesta sú napr.: extrémne výkyvy počasia, zvýšenie počtu horúcich dní v roku a extrémne teploty, silné dažde, búrky, povodne ad'.

Vysoký počet parkov a zelene v meste vytvára automatickú požiadavku na udržiavanie ich kvality a hľadanie nových spôsobov jej revitalizácie. Kvalita zelene v meste je dôležitým aspektom kvality života jeho obyvateľov a atraktivity mesta pre domácich a zahraničných návštevníkov. K obrazu kvalitného životného prostredia patrí aj eliminácia čiernych skládok a rozvoj separovaného zberu komunálneho odpadu. Cieľom mesta je revitalizácia medzi blokových priestorov, preto by mesto malo byť projektovo pripravené na túto príležitosť. Plánovanými aktivitami sa predpokladá dosiahnuť ozdravenie životného prostredia, lepší estetický vzhľad mesta rekultiváciou plôch verejnej zelene a hospodárne nakladanie s odpadmi. Cieľom mesta je prevencia a kontrola znečisťovania, zásobovanie vodou, podpora biodiverzity a mitigačno-adaptačné opatrenia.

Verejné budovy sú zastaralé a je potrebné sa sústrediť na znižovanie energetickej náročnosti budov a priorizovať získavanie zdrojov na ich rekonštrukcie. Samospráva má zákonnú povinnosť starať sa o svoj majetok, udržiavať ho v dobrom stave a zveľaďovať ho.

Cieľ 3: Zvýšenie kvality poskytovaných služieb
Veľkou výzvou Východu a menej rozvinutých okresov Slovenska je odchod mladých ľudí do zahraničia. Traja zo štyroch absolventov stredných škôl nenachádzajú uplatnenie v odbore, ktorý študovali.[5] Vzdelávanie osôb so zdravotným postihnutím je na nedostatočnej úrovni. [6] Napriek tomu, že školy v meste dosahujú celkom dobré výsledky, je hľadanie ciest neustáleho zvyšovania kvality vzdelávania namieste. Rovnako to platí aj pre sociálne a zdravotné služby. V súlade s národnými cieľmi je budovanie integrovanej starostlivosti poskytujúcej aj sociálne aj zdravotné služby správnym smerom rozvoja. Podpora rodiny a hľadanie prorodinných opatrení, vrátane podpory bývania môže zmierniť odchod mladých ľudí z mesta. Začleňovanie rómskej menšiny je predpokladom stabilného a bezpečného spoločenského prostredia mesta. Kvalita spravovania mesta je sledovanou vizitkou mesta,

[5] Vízia a stratégia rozvoja Slovensku do roku 2030, str. 25
[6] Vízia a stratégia rozvoja Slovensku do roku 2030, str. 26

preto je dôraz na správnu implementáciu princípov otvorenosti, participatívnosti a efektívnosti dôležitý. Súčasťou toho je aj digitalizácia pri poskytovaní služieb a zavádzanie tzv. „smart" riešení.

Cieľ 4: Podpora podnikateľského prostredia

Miera nezamestnanosti v meste dosahuje vyššie hodnoty ako v kraji a na Slovensku (v dec. 2021 bola miera nezamestnanosti cca 9%), preto by mesto malo spoluvytvárať podmienky pre tvorbu pracovných príležitostí najmä pre mladých ľudí. Vyššia nezamestnanosť v meste je zapríčinená nedostatkom pracovných príležitostí a výrazným nepomerom medzi ponukou a dopytom po pracovnej sile. Najohrozenejšie sú znevýhodnené a zraniteľné skupiny obyvateľov, najmä dlhodobo nezamestnaní a mladí ľudia. Závislosť na podpore a nízke príjmy veľkej časti obyvateľov mesta ovplyvňujú negatívne kúpnu silu obyvateľov mesta a rozhodovanie investorov – podnikateľských subjektov. Táto situácia je nevďačná aj pre mladých ľudí, ktorí sú nútení si hľadať pracovné uplatnene mimo mesta. Mesto by malo nadštandardne komunikovať s potenciálnymi investormi a pomáhať vytvárať podmienky pre ich príchod do mesta s cieľom vytvárania ďalších pracovných príležitostí.

Nedostatok investičných prostriedkov je viditeľný aj na miestnych komunikáciách vo vlastníctve mesta. Vybudovanie kanalizácie už bolo dokončené, ale cestná infraštruktúra potrebuje obnovu. Stálou výzvou pre všetky mestá sú aktivity v oblasti sociálneho podnikania s cieľom dosahovania pozitívnych sociálnych dopadov ako napr. zníženia nezamestnanosti zraniteľných a znevýhodnených skupín obyvateľov.

Ukazovatele merania dosahovania cieľov

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Ukazovateľ
1.	**Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva**	- Počet návštevníkov kultúrnych a športových podujatí - Vývoj stavebno-technického stavu NKP (dobrý a vyhovujúci stav) - Počet kultúrnych a športových podujatí - Stav mestskej knižnice (metodické ukazovatele) - Tržby z cestovného ruchu v meste ročne
2.	**Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám**	- Množstvo produkovaného komunálneho odpadu na obyvateľa - Miera separácie odpadu v meste - Emisie znečisťujúcich látok (v okrese) - Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť a ČOV - Počet realizovaných adaptačno-mitigačno opatrení - Verejné budovy so zlepšenou energetickou hospodárnosťou
3.	**Zvýšenie kvality poskytovaných služieb**	- Testovanie T5 a T9 na základných školách

		- Počet absolventov SOŠ, registrovaných na Úrade práce ako uchádzači o zamestnanie - Prieskum spokojnosti obyvateľov s kvalitou poskytovaných služieb - Počet e-služieb a počet novozavedených „smart" riešení - Počet novozavedených pro-rodinných opatrení
4	**Podpora podnikateľského prostredia**	- Miera evidovanej nezamestnanosti v meste - Počet podnikateľských subjektov v meste - Rozloha opravených cestných komunikácií a chodníkov v m^2 - Počet sociálnych podnikov v meste

Súlad so strategickými dokumentami vyššej úrovne

Tab.: Súlad strategických cieľov s Integrovanými rozvojovými programami (IRP) Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	IRP	Prioritné kroky
1.	**Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva**	I.3	- Aktívna ochrana a udržateľné využitie kultúrneho dedičstva vrátane kultúrnej krajiny - Rozvoj kultúrneho potenciálu vrátane kreatívneho priemyslu
2.	**Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám**	I.1	- Zlepšenie adaptability ľudských sídiel a krajiny na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy
3.	**Zvýšenie kvality poskytovaných služieb**	I.2 III.1 III.2 IV.1	- Zvýšenie kvality vzdelávania - Zlepšovanie rovnosti príležitostí a posilnenie princípu solidarity - Vytvorenie podmienok na aktívne starnutie a na aktívny život osôb so zdravotným postihnutím - Zabezpečenie kvalitnej zdravotnej starostlivosti - zvýšenie efektívnosti verejnej správy
4	**Podpora podnikateľského prostredia**	II.1	- Vybudovanie infraštruktúry ekonomiky založenej na inováciách - Efektívne využitie a adaptácia ľudského kapitálu

Tab.: Súlad strategických cieľov s prioritami a cieľmi Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Ciele
1.	**Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva**	1.3	- Zvýšiť príjmy z cestovného ruchu a zamestnanosť prostredníctvom udržateľného rozvoja cestovného ruchu
2.	**Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám**	2.1 2.2	- Zvyšovať biodiverzitu a zlepšiť stav životného prostredia - Zmierniť zmenu klímy a zvýšiť odolnosť kraja na jej nepriaznivé prejavy
3.	**Zvýšenie kvality poskytovaných služieb**	3.1 3.2 3.3	- Zvýšiť kompetencie obyvateľov pre osobný, občiansky aj pracovný život - Zvýšiť sociálnu udržateľnosť obyvateľstva - Zvýšiť kvalitu a transparentnosť rozhodovacích procesov vo verejnej správe
4	**Podpora podnikateľského prostredia**	1.1 1.2	- Zvýšiť produktivitu a pridanú hodnotu regionálnej ekonomiky - Zvýšiť efektivitu využívania lokálnych zdrojov so zreteľom na zelené riešenia

Tab.: Súlad strategických cieľov s prioritami a cieľmi Programu Slovensko 2021 - 2027

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
1.	**Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva**	4P5 Aktívne začlenenie a dostupné služby	RSO4.6 Posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu..	- kultúra a ekonomický rozvoj - kultúra a sociálna inklúzia - kultúra a národnostné menšiny - národné kultúrne pamiatky a pamiatkové objekty
		5P1 Moderné regióny	RSO5.1 Podpora integrovaného a inkluzívneho sociálneho hospodárskeho a environmentálneho rozvoja	5.1.5. Investície do kultúrneho a prírodného dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			kultúry, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu a bezpečnosti v mestských oblastiach	rozvoj a udržateľný cestovný ruch
2.	**Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám**	2P1 Energetická efektívnosť, dekarbonizácia	RSO2.1 Podpora energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov	2.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov 2.1.3 Podpora rozvoja regionálnej a lokálnej energetiky
			RSO2.2 Podpora energie z obnoviteľných zdrojov	2.2.1. Podpora využívania OZE v podnikoch na báze aktívnych odberateľov elektriny, samo spotrebiteľov energie z OZE a komunít vyrábajúcich energiu z OZE 2.2.2. Podpora využívania OZE v systémoch zásobovania energiou
		2P2 Životné prostredie	RSO2.4 Podpora adaptácie na zmenu klímy...	2.4.5 Vytváranie koncepčných východísk pre realizáciu adaptačných opatrení na národnej, regionálnej a miestnej úrovni 2.4.8 Posilnenie a modernizácia intervenčných kapacít a infraštruktúry na zvládanie katastrof
			RSO2.5 Podpora prístupu k vode a udržateľného vodného hospodárstva	2.5.7 Obnova verejnej stokovej siete a ČOV v aglomeráciách nad 2000 EO

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			RSO2.6 Podpora prechodu na obehové hospodárstvo	2.5.8 Obnova verejných vodovodov v obciach nad 2000 obyvateľov 2.6.1. Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania vzniku odpadov 2.6.2. Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu komunálnych odpadov 2.6.4. Podpora zvyšovania environmentálneho povedomia a informovanosti spotrebiteľa a širokej verejnosti o obehovom hospodárstve a podpora koncepčných činností v oblasti obehového hospodárstva 2.6.5. Podpora elektronického zberu dát v oblasti odpadového hospodárstva
			RSO2.7 Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach	2.7.4 Podpora budovania prvkov zelenej a modrej infraštruktúr v obciach a mestách 2.7.9 Zníženie emisií látok, znečisťujúcich ovzdušie prostredníctvom náhrady kotlov na tuhé palivá v domácnostiach za vykurovacie zariadenia bezimisné 2.7.11 Eliminácia fragmentácie krajiny rozrastania zastavaných plôch prostredníctvom revitalizácie zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
		6P1 Fond na spravodlivú transformáciu	FST Umožniť regiónom a obyvateľom riešiť sociálne, hospodárske a environmentál ne dôsledky spôsobené transformáciou..	2.1 Podpora čistej energie, obehového hospodárstva a dekarbonizácie priemyslu
3.	**Zvýšenie kvality poskytovaných služieb**	1P1 Veda, výskum, inovácie	RSO1.2 Využívanie prínosov digitalizácie pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy	1.2.1 Podpora v oblasti informatizácie a digitálnej transformácie 1.2.2 Podpora budovania inteligentných miest a regiónov
			RSO1.4 Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie	1.4.1. Zručnosti pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít pre RIS3 1.4.2. Digitálne zručnosti prispôsobené doménam RIS3 a potrebám priemyselnej a zelenej transformácie
			RSO1.5 Zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti	1.5.1 Podpora digitálnej pripojiteľnosti
		4P1 Adaptabilný a prístupný trh práce	2.4.1.3 Podpora rodovej vyváženej účasti na trhu práce	- vzdelávacie aktivity a iné odborné činnosti zamerané na podporu zamestnávateľov pri zabezpečovaní nediskriminačných a primeraných podmienok

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			2.4.1.4 Podpora adaptácie pracovníkov, podnikov a podnikateľov na zmeny, ako aj aktívneho a zdravého starnutia a zdravého pracovného prostredia	- vytváranie flexibilných foriem práce pre seniorov s cieľom podporiť ich zotrvanie v platenom zamestnaní - zavádzanie vekového manažmentu, vrátane vytvárania strategických nástrojov a zabezpečovania súvisiacich údajov - posilnenie povedomia o práve na zdravé a prispôsobené pracovné prostredie
		4P2 Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie	2.4.2.1 Zvýšenie kvality, inkluzívnosti a účinnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy...	- rozvoj profesijných kompetencií PZ/OZ - podpora profesijného rozvoja PZ a OZ pôsobiacich v systéme OVP vrátane majstrov - rozvoj komplexných zručností a gramotnosti - podpora novej kultúry na školách, postavenej na inklúzii a „wellbeingu“ všetkých aktérov vzdelávania
			2.4.2.2 Podpora rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave...	- podpora profesijného rozvoja PZ/OZ v oblasti inklúzie - podpora programov rannej starostlivosti pre deti v rannom veku - podpora účasti detí na vzdelávaní a to najmä detí od troch rokov - podpora prístupu ohrozených skupín k vzdelávaniu
			RSO4.2 Zlepšenie rovného prístupu	- debarierizácia škôl a školských zariadení - materiálne vybavenie a technické zabezpečenie škôl a školských zariadení

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania..	- budovanie/modernizácia učební vrátane vonkajších - podpora kvality a dostupnosti poskytovanej starostlivosti v systéme poradenstva a prevencie - výstavba a rekonštrukcia školských športovísk
		4P4 Záruka pre mladých	2.4.4.2 Podpora rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave...	- mentoring a tútoring - podpora inkluzívnej funkcie F odborov - kariérové poradenstvo a kariérová výchova
		4P5 Aktívne začlenenie a dostupné služby	2.4.5.1 Podpora aktívneho začlenenia...	- tvorba a implementácia transformačných plánov poskytovateľov sociálnych služieb zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť - rozvoj komunít prostredníctvom činnosti komunitných centier
			2.4.5.4 Podpora sociálnej integrácie osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vrátane najodkázanejších osôb a detí	- zabezpečovanie terénnej sociálnej práce s cieľom podporiť individualizovaný prístup k osobám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením - poskytovanie bezplatných poradensko-psychologických služieb pre jednotlivcov, páry a rodiny - zavádzanie „housing-led“ prístupov na zabezpečenie dostupného bývania

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			RSO4.3 Podpora sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných komunít,..	- dobudovanie komunitných centier a zlepšenie ich vybavenosti - zabezpečenie dostupnej a prístupnej infraštruktúry pre potreby sociálnych služieb krízovej intervencie
			RSO4.5 Zabezpečenie rovného prístupu k zdravotnej starostlivosti..	- dobudovanie/materiálno-technické zabezpečenie a rekonštrukcia zariadení dlhodobej (sociálnej a zdravotnej) a následnej starostlivosti komunitného typu - zabezpečovanie komunitných sociálnych služieb s použitím telekomunikačných technológií - zriaďovanie a/alebo podpora samostatných ambulancií v neatraktívnych regiónoch - doplnenie centier integrovanej zdravotnej starostlivosti s cieľom transformácie poskytovania zdravotnej starostlivosti na komunitnej úrovni..
		4P6 Aktívne začlenenie rómskych komunít	2.4.6.1 Aktívne začlenenie rómskych komunít	- zabezpečovanie integrovaného komplexného prístupu so zameraním na zlepšovanie životných podmienok a s dôrazom na charakter potrieb a špecifických problémov lokalít, ktoré sú uvedené v Atlase RK 2019 - podpora aktivizácie a rozvoja pracovných zručností obyvateľov MRK

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			RSO4.3 Podpora sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných komunít,..	- občianska a technická infraštruktúra v obciach zapojených do projektu rozvojových komunít - svojpomocná výstavba obydlí a iné zlepšené formy bývania Rekonštrukcia a výstavba vyhovujúcich foriem bývania pre sociálne odkázané skupiny obyvateľov s dôrazom na MRK
			2.4.7.2 Podpora rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave..	- rozvíjanie inovačných ekosystémov a vytváranie nástrojov na podporu sociálnych inovácií v regiónoch - inovatívnej projekty v oblasti výchovy a vzdelávania
			2.4.7.3 Podpora aktívneho začlenenia..	- rozvíjanie inovačných ekosystémov a vytváranie nástrojov na podporu sociálnych inovácií v regiónoch - inovatívne projekty v oblasti aktívneho začlenenia
		5P1 Moderné regióny	RSO5.1 Podpora integrovaného a inkluzívneho sociálneho hospodárskeho a environmentálneho rozvoja kultúry, prírodného dedičstva, udržateľného cestovného ruchu	5.1.1. Investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a mimovládnych neziskových organizácií pôsobiacich v komunite alebo partnerov pôsobiacich v komunite, na základe skúseností s podporou analytických kapacít na úrovni ústrednej štátnej správy 5.1.2. Investície zvyšujúce kvalitu verejných politík a

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			a bezpečnosti v mestských oblastiach	odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politík a odolnosť demokracie 5.1.3. Investície do bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov 5.1.4. Investície do regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, cykloturistiku
		6P1 Fond na spravodlivú transformáciu	FST Umožniť regiónom a obyvateľom riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky spôsobené transformáciou..	3.1 Podpora vzdelávania, odbornej prípravy, zručností a rekvalifikácie 3.2 Podpora príležitostí pre zraniteľné skupiny
4	**Podpora podnikateľského prostredia**	1P1 Veda, výskum, inovácie	RSO1.3 Posilnenie udržateľného rastu a konkurenciesch opnosti MSP a tvorby pracovných	1.3.1. Podpora malého a stredného podnikania 1.3.3. Podpora sieťovania podnikateľských subjektov

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Priorita	Špecifický cieľ	Opatrenia/Aktivity
			miest v MSP, a to aj produktívnymi investíciami	
		2P2 Životné prostredie	RSO2.8 Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility	2.8.1 Rozvoj verejnej dopravy 2.8.2 Podpora cyklodopravy
		3P1 Doprava	RSO3.2 Rozvoj a posilňovanie udržateľnej, inteligentnej a intermodálnej vnútroštátnej, regionálnej a miestnej mobility	3.2.4 Miestne komunikácie
		4P1 Adaptabilný a prístupný trh práce	RSO4.1 Zvyšovanie účinnosti a inkluzívnosti trhov práce a prístupu ku kvalitnému zamestnaniu rozvíjaním sociálnej infraštruktúry a podporou sociálneho hospodárstva	- investičná a kompenzačná pomoc sociálnym podnikom kombináciou návratnej (finančné nástroje) a nenávratnej pomoci v jednej operácii
		6P1 Fond na spravodlivú transformáciu	FST Umožniť regiónom a obyvateľom riešiť sociálne, hospodárske a environmentálne dôsledky spôsobené transformáciou..	2.3 Podpora udržateľnej miestnej dopravy

Programová časť

Prehľad navrhnutých opatrení a možných aktivít

Tab. Strategické ciele a opatrenia

Cieľ	Strategický cieľ PHRSR	Opatrenie
1.	**Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva**	- Zlepšiť stav kultúrnej a športovej infraštruktúry - Udržať súčasnú ponuku a kvalitu kultúrnych a športových podujatí - Zlepšiť podmienky pre rozvoj turizmu a cezhraničnej spolupráce
2.	**Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám**	- Obnoviť a revitalizovať verejné priestory mesta - Zavádzať adaptačno-mitigačné opatrenia a opatrenia na úsporu energie - Zabezpečiť dostatočnú prepojiteľnosť domácností na verejnú kanalizačnú sieť a ČOV - Zlepšovať „klimatickú gramotnosť" obyvateľov mesta, najmä detí na školách
3.	**Zvýšenie kvality poskytovaných služieb**	- Zvyšovať kvalitu školskej infraštruktúry a inovovať výchovno-vzdelávací proces na školách - Zvyšovať kvalitu a efektivitu poskytovania sociálnych a zdravotných služieb a zavádzať pro-rodinné opatrenia v meste - Posilňovať kvalitu spravovania mesta, digitalizáciu a zavádzať smart technológie pri poskytovaní služieb obyvateľom
4	**Podpora podnikateľského prostredia**	- Pomáhať vytvárať podmienky pre lepšiu zamestnateľnosť zraniteľných a znevýhodnených skupín obyvateľov - Zlepšovať podmienky pre existujúcich a vstup nových podnikateľov do mesta - Vytvárať podmienky pre rozvoj sociálneho podnikania - Zvyšovať kvalitu dopravnej infraštruktúry a dopravných služieb

Strategický cieľ 1: Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva

Opatrenie 1: Zlepšiť stav kultúrnej a športovej infraštruktúry
Možné aktivity:
- Pripraviť a realizovať projekty potrebných rekonštrukcií objektov a budov kultúrnej a športovej infraštruktúry vo vlastníctve mesta podľa potreby najmä s cieľom zvýšenia energetickej náročnosti prevádzky
- Pripraviť a realizovať projekt rekonštrukcie budovy „Biely kôň"
- Pripraviť a realizovať projekt založenia „umeleckých a odborných dielní" v meste

- Pripraviť a realizovať projekty vybudovania aspoň dvoch menších multifunkčných športových ihrísk (futbal, basketbal, tenis, ...)
- Vytvoriť podmienky pre založenie ďalšieho (aspoň jedného) športového klubu v meste
- Obnovovať knižničný fond mestskej knižnice „tempom" aspoň 1 € na obyvateľa mesta
- Pripraviť a realizovať projekt prestavby mestskej kultúrnej infraštruktúry pre kreatívne odvetvia
- Podporiť obnovu a rekonštrukciu národných kultúrnych a významných pamiatok na území mesta

Opatrenie 2: Udržať súčasnú ponuku a kvalitu kultúrnych a športových podujatí
Možné aktivity:
- Zlepšiť propagáciu a informovanosť obyvateľov o kultúrnych podujatiach a spoločenských akciách organizovaných v meste
- Pravidelne organizovať tradičné kultúrne a športové podujatia mesta
- Podporiť organizáciu festivalu „Cinka panna"
- Podporovať tvorbu, výrobu a distribúciu umeleckých diel vo výtvarnej, filmovej, divadelnej oblasti, týkajúcich sa života mesta
-

Opatrenie 3: Zlepšiť podmienky pre rozvoj turizmu a cezhraničnej spolupráce
Možné aktivity:
- Podporovať subjekty, poskytujúce ubytovacie a stravovacie služby pre návštevníkov
- Pripraviť a realizovať marketingové aktivity v štandardnom aj virtuálnom priestore na podporu zvýšenia atraktivity mesta a okolia pre návštevníkov
- Modernizovať a aktualizovať mestský web portál o výsledky výskumu pracovníkov SAV v rámci projektu „Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Revúca"
- Podporovať umelcov a podnikateľov, pôsobiacich v kultúrnych a kreatívnych odvetviach, ktorí majú potenciál zvýšiť atraktivitu mesta pre návštevníkov
- Podporiť / realizovať projekt výstavby ubytovacích kapacít v autokempingu plážového kúpaliska
- Podporiť založenie / založiť Turistické informačné centrum v meste
- Pripraviť a realizovať projekt komplexnej prestavby areálu plážového kúpaliska
-

Strategický cieľ 2: Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám

Opatrenie 1: Obnoviť a revitalizovať verejné priestory mesta
Možné aktivity:
- Realizovať projekt rekonštrukcie hlavného námestia mesta s dôrazom na environmentálne aspekty verejného priestoru
- Revitalizovať a obnoviť verejné priestory na sídliskách (Stred, Juh, Škultétyho, Komenského, ...)
- Spracovať energetický audit budov vo vlastníctve mesta s cieľom hľadať rezervy na zvýšenie energetickej účinnosti budov
- Vypracovať a realizovať projekt revitalizácie „Moyzesovej záhrady"

- Dopracovať a realizovať projekt revitalizácie parku Zoltánka
- Nasadiť smart termostaty a LED žiarovky postupne vo všetkých budovách vo vlastníctve mesta
- realizovať projekt dobudovania zberného dvora
- Pravidelne monitorovať a likvidovať nelegálne skládky odpadu na území mesta
- Rozširovať výsadbu okresných drevín, rastlín a kvetov na území mesta
-

Opatrenie 2: Zavádzať adaptačno-mitigačné opatrenia a opatrenia na úsporu energie
Možné aktivity:

- spracovať a realizovať projekty adaptačno-mitigačných opatrení (dažďová záhrada, zelené steny, vegetačné strechy, sídelná zeleň, zatrávňovacie dlažby ap.) na území mesta
- spracovať analýzu emisií skleníkových plynov mesta
- spracovať analýzu závislosti mesta na fosílnych palivách
- upraviť režim prevádzky verejného osvetlenia s cieľom zníženia nákladov
- zakázať alebo redukovať elektrické billboardy a svetlá v obchodoch
- znížiť základnú teplotu vo verejných budovách počas vykurovacej sezóny
- vypracovať analýzu znižovania spotreby energie v budovách vo vlastníctve mesta
-

Opatrenie 3: Rozvíjať environmentálnu infraštruktúra mesta
Možné aktivity:

- realizovať projekt výstavby kanalizácie v mestskej časti Behynce
- pripraviť a realizovať projekty na dobudovanie vodovodnej siete v meste
- zvýšiť napojenosť domácností na kanalizáciu mesta
-

Opatrenie 4: Zlepšovať „klimatickú gramotnosť" obyvateľov mesta, najmä detí na školách
Možné aktivity:

- spracovať a realizovať projekt vzdelávania obyvateľov mesta v oblasti predchádzania vzniku odpadov, prípravy na opätovné použitie a triedenia odpadov pre recykláciu
- realizovať kampane o dôležitosti šetrenia energiou vrátane propagačných a podporných materiálov, v spolupráci s organizáciou, ktorá zabezpečuje činnosti v oblasti odpadového hospodárstva na území mesta, adresované mladým ale aj dospelým obyvateľom mesta
- podporovať súťaže a iné aktivity zamerané na ochranu životného prostredia
-

Strategický cieľ 3: Zvýšenie kvality poskytovaných služieb
Opatrenie 1: Zvyšovať kvalitu školskej infraštruktúry a inovovať výchovno-vzdelávací proces na školách
Možné aktivity:

- pripraviť a realizovať projekty potrebných rekonštrukcií objektov a budov školskej infraštruktúry vo vlastníctve mesta podľa potreby najmä s cieľom zvýšenia energetickej účinnosti prevádzky
- rozvíjať duálne vzdelávanie na SOŠ s podnikateľským subjektami (napr.: firma Himola ad'.)
- pripraviť projekt založenia Gymnázia na ZŠ ako spojenej školy

- realizovať projekty zamerané na rozvoj podnikateľských zručností na základných a stredných školách
- realizovať plány vzdelávania pedagogických a nepedagogických zamestnancov na školách
- pripraviť a realizovať projekt výstavby detských jaslí v meste
- podporovať projekty celoživotného vzdelávania pre obyvateľov mesta
-

Opatrenie 2: Zvyšovať kvalitu a efektivitu poskytovania sociálnych a zdravotných služieb a zavádzať pro-rodinné opatrenia v meste
Možné aktivity:

- Podieľať sa na realizácii projektu „Agentúra integrovanej starostlivosti pri Slanej"
- Pripraviť a realizovať projekt zabezpečenia stravovania seniorov
- Posilniť kapacity na terénnu sociálnu prácu
- Vytvárať podmienky pre lekárov špecialistov a zriadenie nových špecializovaných odborných ambulancií na území mesta
- Pripraviť a realizovať projekt zriadenia komunitného centra
- Pripraviť a realizovať vzdelávanie v oblasti zdravého životného štýlu
- Vypracovať správu o stave rodiny v meste
- Pripraviť a realizovať projekt založenia Denného stacionára pre seniorov a/alebo pre deti so zdravotným postihnutím a z ohrozených skupín
- Pripraviť a realizovať projekt vzniku novej sociálnej prepravnej služby „Sociálny taxík"
-

Opatrenie 3: Posilňovať kvalitu spravovania mesta, digitalizáciu a zavádzať smart technológie pri poskytovaní služieb obyvateľom
Možné aktivity:

- Vypracovať / dať vypracovať komunikačnú stratégiu mesta s cieľom zlepšiť komunikáciu medzi občanmi, medzi MsÚ a občanmi, medzi inštitúciami v meste ad.
- Zaviesť systém kvality riadenia mesta
- Postupne budovať datasety, ktoré budú napojené na centrálny informačný systém a bude možné ich zobrazovať ako grafické dáta na geoportáli
- Rozvíjať elektronické služby pre obyvateľov mesta pri komunikácii s Mestským úradom
- Inovovať web portál mesta
- Postupne zavádzať smart technologické riešenia pri poskytovaní služieb obyvateľom mesta
- Obnoviť vozový park mesta s cieľom zvýšenia kvality poskytovaných služieb
-

Strategický cieľ 4: Podpora podnikateľského prostredia
Opatrenie 1: Pomáhať vytvárať podmienky pre lepšiu zamestnateľnosť zraniteľných a znevýhodnených skupín obyvateľov
Možné aktivity:

- Spracovať analýzu možnej výstavby bytového fondu pre mladých ľudí vrátane porovnania výstavby v okolitých obciach a pripraviť projekty na zvýšenie podielu mesta na bytovom fonde mesta (výstavba/nákup štandardných nájomných bytov ale aj bytov pre sociálne bývanie)
- Podporovať zavádzanie širokopásmového pripojenia na Internet v meste

- Podporovať tvorbu zelených pracovných miest (v oblastiach ako zhodnocovanie a predchádzanie vzniku odpadov, environmentálna infraštruktúra, energetika ap.)
- Podporovať vzdelávacie aktivity, zamerané na zvýšenie zamestnateľnosti mladých ľudí
-

Opatrenie 2: Zlepšovať podmienky pre existujúcich a vstup nových podnikateľov do mesta
Možné aktivity:

- Vytvoriť platformu ekonomického rozvoja mesta (združujúcu zástupcov SARIO, hlavných podnikateľov v meste, zástupcov stavovských podnikateľských organizácií ad.)
- Aktívne vyhľadávať podnikateľské subjekty, ktoré majú potenciál začať podnikať v meste
-

Opatrenie 3: Vytvárať podmienky pre rozvoj sociálneho podnikania
Možné aktivity:

- Poskytovať technickú asistenciu pre sociálnych podnikateľov (aj okolitým obciam) vo forme poradenských a konzultačných služieb, podpory podnikateľských zručností a prístupu ku finančným nástrojom sociálneho podnikania
- Spracovať analýzu, pripraviť a realizovať projekt založenia sociálneho podniku mesta
- Podporovať spoluprácu subjektov trhovej a sociálnej ekonomiky na úrovni mesta
-

Opatrenie 4: Zvyšovať kvalitu dopravnej infraštruktúry a dopravných služieb
Možné aktivity:

- pokračovať v obnove a rekonštrukcii miestnych komunikácií (vrátane chodníkov) s dôrazom na environmentálne dopady investícií
- pokračovať v budovaní a rozvíjaní pešej a cyklistickej infraštruktúry/dopravy v meste (vrátane nabíjacích staníc pre elektrické bicykle)
- pokračovať v zavádzaní kamerového systému na komunikáciách a verejných priestranstvách v meste
- podporovať a organizovať „dni bez áut“

Realizačná a finančná časť

Systém riadenia implementácie PRM a implementačná štruktúra

Základným rozhodovacím orgánom je Mestské zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje jednotlivé projekty / projektové zámery a rozpočet. Primátor pripravuje program zasadnutí mestského zastupiteľstva, rozhoduje o predložení pripravených dokumentov a rozhoduje ktoré projektové zámery sa pripravia. Mestský úrad spracováva / dá spracovať jednotlivé projektové zámery, ktoré budú predložené na schválenie poslancom Mestského zastupiteľstva. Komisie mestského zastupiteľstva sú poradnými orgánmi. Mestské zastupiteľstvo, primátor resp. prednosta Mestského úradu si môžu zriadiť osobitné pracovné tímy na prípravu zložitejších projektových zámerov. Finančné riadenie implementácie PRM zabezpečuje odbor finančný a evidencie majetku Mestského úradu.

Mestský úrad zabezpečuje tiež operatívne riadenie implementácie Programu rozvoja mesta, komunikáciu smerom ku obyvateľom mesta, adaptáciu na základe výstupov procesu monitorovania implementácie a manažment rizík.

Zodpovednosť, časový harmonogram a finančné zabezpečenie navrhovaných aktivít

Strategický cieľ 1: Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva

Opatrenie 1: Zlepšiť stav kultúrnej a športovej infraštruktúry

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
1	Pripraviť a realizovať projekty potrebných rekonštrukcií objektov a budov kultúrnej a športovej infraštruktúry vo vlastníctve mesta podľa potreby najmä s cieľom zvýšenia energetickej náročnosti prevádzky - Modernizácia atletického ihriska - Ostatné projekty	MsÚ	2023-2024	196000	MR, FnPŠ
2	Pripraviť a realizovať projekt rekonštrukcie budovy „Biely kôň“	MsÚ	2024-2025	700000	FPO, MR
3	Pripraviť a realizovať projekt založenia „umeleckých a odborných dielní“ v meste	MsKS	2025+	100000	EF, MR
4	Pripraviť a realizovať projekty vybudovania aspoň dvoch menších multifunkčných športových ihrísk (futbal, basketbal, tenis, ...)	MsÚ	2024+	150000	EF,FnPŠ, MR
5	Vytvoriť podmienky pre založenie ďalšieho (aspoň jedného) športového klubu v meste	MsÚ	2025	-	-
6	Obnovovať knižničný fond mestskej knižnice „tempom“ aspoň 1 € na obyvateľa mesta	MsKS	2023+	7000 ročne	MR
7	Pripraviť a realizovať projekt prestavby mestskej kultúrnej infraštruktúry pre kreatívne odvetvia	ZUŠ	2024+	5000	MR
8	Podporiť obnovu a rekonštrukciu národných kultúrnych a významných pamiatok na území mesta - park Zoltánka - budova MsÚ - Moyzesova kúria, záhrada, jazierko (973) - Szent-Iványiovský kaštieľ + park (934) - Park pri kaštieli Starňa - Kúria (10994)	MsÚ MsÚ MsÚ MsÚ, vlastník Súkr. Súkr. Súkr.	2023+ 2023+ 2023+ 2023+ 2025+ 2023+ 2024+	70000 900000 500000 3 mil. € 50000 500000	VSP JG MR, EF ECAV Vlastník Vlastník vlastník

Opatrenie 2: Udržať súčasnú ponuku a kvalitu kultúrnych a športových podujatí

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
9	Pripraviť a realizovať projekty potrebných rekonštrukcií objektov a budov kultúrnej a športovej infraštruktúry vo vlastníctve mesta podľa potreby najmä s cieľom zvýšenia energetickej náročnosti prevádzky -budova MsKS (knižnica) - Budovy pri futbalovom ihrisku	MsÚ MsÚ	2024+ 2024+	250000 150000	MR, EF MR
10	Zlepšiť propagáciu a informovanosť obyvateľov o kultúrnych podujatiach	MsKS	2023+	-	-
11	Pravidelne organizovať tradičné kultúrne a športové podujatia mesta	MsÚ, MsKS	2023+	40000	MR
12	Podporiť organizáciu festivalu „Cinka panna“	Csemadok	2023+	-	-
13	Podporovať tvorbu, výrobu a distribúciu umeleckých diel vo výtvarnej, filmovej, divadelnej oblasti, týkajúcich sa života mesta	MsKS	2023+	5000	EF

Opatrenie 3: Zlepšiť podmienky pre rozvoj turizmu a cezhraničnej spolupráce

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
14	Podporovať subjekty, poskytujúce ubytovacie a stravovacie služby pre návštevníkov	MsÚ	2023+	-	-
15	Pripraviť a realizovať marketingové aktivity v štandardnom aj virtuálnom priestore na podporu zvýšenia atraktivity mesta a okolia pre návštevníkov	MsÚ	2023+	3000	MR
16	Modernizovať a aktualizovať mestský web portál o výsledky výskumu pracovníkov SAV v rámci projektu „Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Revúca	MsÚ	2023+	-	-
17	Podporovať umelcov a podnikateľov, pôsobiacich v kultúrnych a kreatívnych odvetviach, ktorí majú potenciál zvýšiť atraktivitu mesta pre návštevníkov	MsÚ	2023+	1000	MR
18	Podporiť / realizovať projekt výstavby ubytovacích kapacít v autokempingu plážového kúpaliska	MsÚ, investor	2025+	500000	Súkr.zdroje

19	Podporiť založenie / založiť Turistické informačné centrum v meste	MsÚ	2024+	10000	MR
20	Pripraviť a realizovať projekt komplexnej prestavby areálu plážového kúpaliska	MsÚ	2024+	1,6 mil.€	MR

Strategický cieľ 2: Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám

Opatrenie 1: Obnoviť a revitalizovať verejné priestory mesta

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
1	Realizovať projekt rekonštrukcie hlavného námestia mesta s dôrazom na environmentálne aspekty verejného priestoru	MsÚ	2023+	600000	MR, EF
2	Revitalizovať a obnoviť verejné priestory na sídliskách (Stred, Juh, Škultétyho, Komenského) -Stred -Juh -Škultétyho, Komenského	MsÚ	2023+	 750000 1 mil. € 700000	EF, MR
3	Spracovať energetický audit budov vo vlastníctve mesta s cieľom hľadať rezervy na zvýšenie energetickej účinnosti budov	MsÚ	2023+	30000	EF, MR
4	Nasadiť smart termostaty a LED žiarovky postupne vo všetkých budovách vo vlastníctve mesta	MsÚ	2023+	40000	MR
5	Realizovať projekt dobudovania zberného dvora	MsÚ	2024+	462000	EF, MR
6	Pravidelne monitorovať a likvidovať nelegálne skládky odpadu na území mesta	MsÚ	2023+	5000 ročne	MR
7	Rozširovať výsadbu okresných drevín, rastlín a kvetov na území mesta	MsÚ, MSM	2023+	6000 ročne	MR

Opatrenie 2: Zavádzať adaptačno-mitigačné opatrenia a opatrenia na úsporu energie

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
8	spracovať a realizovať projekty adaptačno-mitigačných opatrení (dažďová záhrada, zelené steny, vegetačné strechy, sídelná zeleň, zatrávňovacie dlažby ap.) na území mesta	MsÚ, MSM	2023+	5000 ročne	EF, MR
9	spracovať analýzu emisií skleníkových plynov a závislosti mesta na fosílnych palivách	MsÚ	2023	8000	MR
10	upraviť režim prevádzky verejného osvetlenia s cieľom zníženia nákladov	MsÚ	2023	-	-

11	zakázať alebo redukovať elektrické billboardy a svetlá v obchodoch	MsÚ	2023	-	-
12	znížiť základnú teplotu vo verejných budovách počas vykurovacej sezóny	MsÚ	2023	-	-
13	vypracovať analýzu znižovania spotreby energie v budovách vo vlastníctve mesta	MsÚ	2023	5000	MR

Opatrenie 3: Rozvíjať environmentálnu infraštruktúra mesta

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
14	realizovať projekt výstavby kanalizácie v mestskej časti Behynce	MsÚ	2024+	350000	MR, EF
15	pripraviť a realizovať projekty na dobudovanie vodovodnej siete v meste	MsÚ	2023+	400000	EF, MR
16	zvýšiť napojenosť domácností na kanalizáciu mesta	MsÚ	2023+	-	-

Opatrenie 4: Zlepšovať „klimatickú gramotnosť" obyvateľov mesta, najmä detí na školách

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
17	spracovať a realizovať projekt vzdelávania obyvateľov mesta v oblasti predchádzania vzniku odpadov, prípravy na opätovné použitie a triedenia odpadov pre recykláciu v spolupráci s organizáciou, ktorá zabezpečuje činnosti v oblasti odpadového hospodárstva na území mesta	MsÚ, OZV	2023	-	-
18	realizovať kampane o dôležitosti šetrenia energiou vrátane propagačných a podporných materiálov, adresované mladým ale aj dospelým obyvateľom mesta	MsÚ, STEFE	2023	-	-
19	podporovať súťaže a iné aktivity zamerané na ochranu životného prostredia	MsÚ	2023+	-	-

Strategický cieľ 3: Zvýšenie kvality poskytovaných služieb

Opatrenie 1: Zvyšovať kvalitu školskej infraštruktúry a inovovať výchovno-vzdelávací proces na školách

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje

1	pripraviť a realizovať projekty potrebných rekonštrukcií objektov a budov školskej infraštruktúry vo vlastníctve mesta podľa potreby najmä s cieľom zvýšenia energetickej účinnosti prevádzky -MŠ-Óvoda, ul. Školská -ZŠ FK sVJM -ZŠ PJŠ -ZUŠ	MsÚ, MŠ MsÚ, ZŠ MsÚ, ZŠ MsÚ	2024+ 2024+ 2024+ 2025+	1,8mil. € 5000000 200000 200000	MR, EF EF, MR EF, MR EF, MR
2	rozvíjať duálne vzdelávanie na SOŠ s podnikateľským subjektami (napr.: firma Himola ad'.)	SOŠ	2023+	-	-
3	pripraviť projekt založenia Gymnázia na ZŠ ako spojenej školy	MsÚ	2023+	-	-
4	realizovať projekty zamerané na rozvoj podnikateľských zručností na základných a stredných školách	ZŠ FK sVJM, ZŠ PJŠ	2023+	-	-
5	realizovať plány vzdelávania pedagogických a nepedagogických zamestnancov na školách	ZŠ FK sVJM, ZŠ PJŠ	2023+	-	-
6	pripraviť a realizovať projekt výstavby detských jaslí v meste	MsÚ	2023+	10000 +400000	MR
7	podporovať projekty celoživotného vzdelávania pre obyvateľov mesta	MsÚ	2023+	-	-

Opatrenie 2: Zvyšovať kvalitu a efektivitu poskytovania sociálnych a zdravotných služieb a zavádzať pro-rodinné opatrenia v meste

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
8	Podieľať sa na realizácii projektu „Agentúra integrovanej starostlivosti pri Slanej"	MsÚ	2023+	5000 ročne	MR
9	Pripraviť a realizovať projekt zabezpečenia stravovania seniorov	MsÚ	2023+	15000 + 5000 ročne	-
10	Posilniť kapacity na terénnu sociálnu prácu	MsÚ	2023+	50000 ročne	EF, MR
11	Pripraviť a realizovať projekt zriadenia komunitného centra	MsÚ	2024+	350000 +25000/r	EF, MR

12	Pripraviť a realizovať vzdelávanie v oblasti zdravého životného štýlu	MsÚ	2023+	5000	-
13	Vypracovať správu o stave rodiny v meste	MsÚ	2023	1000	-
14	Pripraviť a realizovať projekt založenia Denného stacionára pre seniorov a/alebo pre deti so zdravotným postihnutím a z ohrozených skupín	MsÚ	2023+	150000	EF, MR
15	Pripraviť a realizovať projekt vzniku novej sociálnej prepravnej služby „Sociálny taxík“	MsÚ	2024+	10000 ročne	MR
16	Realizovať projekt „Centrum integrovaných služieb“	MsÚ	2025+	Inv. 3,5 mil.; prev: 50 000	EF, MR

Opatrenie 3: Posilňovať kvalitu spravovania mesta, digitalizáciu a zavádzať smart technológie pri poskytovaní služieb obyvateľom

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
17	Vypracovať / dať vypracovať komunikačnú stratégiu mesta s cieľom zlepšiť komunikáciu medzi občanmi, medzi MsÚ a občanmi, medzi inštitúciami v meste ad.	MsÚ	2023+	5000	MR
18	Zaviesť systém kvality riadenia mesta	MsÚ	2024+	-	-
19	Postupne budovať datasety, ktoré budú napojené na centrálny informačný systém a bude možné ich zobrazovať ako grafické dáta na geoportáli	MsÚ	2023+	-	-
20	Rozvíjať elektronické služby pre obyvateľov mesta pri komunikácii s Mestským úradom	MsÚ	2023+	-	-
21	Inovovať web portál mesta	MsÚ	2023	-	-
22	Postupne zavádzať smart technologické riešenia pri poskytovaní služieb obyvateľom mesta	MsÚ	2023+	30000	EF, MR
23	Obnoviť vozový park mesta s cieľom zvýšenia kvality poskytovaných služieb - Malé nákladné vozidlo	MsÚ	2023+	50000	MR
24	- Vozidlo s pracovnou plošinou			70000	
25	- Multifunkčný mulčovač			80000	
26	- Služobné vozidlá MsÚ			35000	

Strategický cieľ 4: Podpora podnikateľského prostredia

Opatrenie 1: Pomáhať vytvárať podmienky pre lepšiu zamestnateľnosť zraniteľných a znevýhodnených skupín obyvateľov

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje

1	Spracovať analýzu možnej výstavby bytového fondu pre mladých ľudí vrátane porovnania výstavby v okolitých obciach a pripraviť projekty na zvýšenie podielu mesta na bytovom fonde mesta (výstavba/nákup štandardných nájomných bytov ale aj bytov pre sociálne bývanie)	MsÚ	2023+	-	-
2	Podporovať zavádzanie širokopásmového pripojenia na Internet v meste	MsÚ	2023+	-	-
3	Podporovať tvorbu zelených pracovných miest (v oblastiach ako zhodnocovanie a predchádzanie vzniku odpadov, environmentálna infraštruktúra, energetika ap.)	MsÚ	2023+	-	-
4	Podporovať vzdelávacie aktivity, zamerané na zvýšenie zamestnateľnosti mladých ľudí	MsÚ	2023+	-	-

Opatrenie 2: Zlepšovať podmienky pre existujúcich a vstup nových podnikateľov do mesta

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
5	Vytvoriť platformu ekonomického rozvoja mesta (združujúcu zástupcov SARIO, hlavných podnikateľov v meste, zástupcov stavovských podnikateľských organizácií aď.)	MsÚ	2023+	-	-
6	Aktívne vyhľadávať podnikateľské subjekty, ktoré majú potenciál začať podnikať v meste	MsÚ	2023+	-	-

Opatrenie 3: Vytvárať podmienky pre rozvoj sociálneho podnikania

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje
7	Poskytovať technickú asistenciu pre sociálnych podnikateľov (aj okolitým obciam) vo forme poradenských a konzultačných služieb, podpory podnikateľských zručností a prístupu ku finančným nástrojom sociálneho podnikania	MsÚ	2023+	-	-
8	Spracovať analýzu, pripraviť a realizovať projekt založenia sociálneho podniku mesta	MsÚ	2023+	-	-
9	Podporovať spoluprácu subjektov trhovej a sociálnej ekonomiky na úrovni mesta	MsÚ	2023+	-	-

Opatrenie 4: Zvyšovať kvalitu dopravnej infraštruktúry a dopravných služieb

	Aktivita	Zodp.	Termín	Predp. náklady	Zdroje

10	pokračovať v obnove a rekonštrukcii miestnych komunikácií (vrátane chodníkov) s dôrazom na environmentálne dopady investícií	MsÚ	2023+	170000 ročne	MR, ŠR
11	pokračovať v budovaní a rozvíjaní pešej a cyklistickej infraštruktúry/dopravy v meste (vrátane nabíjacích staníc pre elektrické bicykle)	MsÚ	2023+	200000	EF, MR
12	pokračovať v zavádzaní kamerového systému na komunikáciách a verejných priestranstvách v meste	MsÚ	2023+	5000 ročne	ŠR, MR
13	podporovať a organizovať „dni bez áut“	MsÚ	2023+	-	-

Monitorovanie a hodnotenie Programu rozvoja mesta

Mestský úrad pripravuje raz ročne na základe zákona Správu o realizácii/plnení Programu rozvoja mesta, ktorá sa prerokuje na zasadnutí Mestského zastupiteľstva a do 31. mája v roku sa zasiela Banskobystrickému samosprávnemu kraju. Predmetom monitorovania a hodnotenia PRM sú jednotlivé realizované projekty, projekty, ktoré sú v realizácii, príprava projektových zámerov, výstupy aktivít jednotlivých opatrení, a tiež ukazovatele merania dosahovania cieľov. Správa vychádza z dát, ktoré zabezpečujú príslušné útvary Mestského úradu. V prípade zmenených podmienok vnútorného alebo vonkajšieho prostredia, na základe relevantných podnetov obyvateľov mesta, po zmene legislatívy, ktorá má priamy dopad na implementáciu PRM, po objavení sa novej príležitosti, na základe skúseností vlastných alebo iných miest a na základe rozhodnutia Mestského zastupiteľstva pripraví Mestský úrad aktualizáciu Programu rozvoja mesta na zasadnutie Mestského zastupiteľstva.

Akčný plán 2023

Strategický cieľ 1: Rozvoj kultúrneho potenciálu a ochrana kultúrneho dedičstva

	Opatrenie / Aktivita	Predpokladané náklady			Zdroje
		2023	2024	2025	

Strategický cieľ 2: Zvýšenie ochrany životného prostredia a odolnosti mesta voči klimatickým zmenám

	Opatrenie / Aktivita	Predpokladané náklady			Zdroje
		2023	2024	2025	

Strategický cieľ 3: Zvýšenie kvality poskytovaných služieb

	Opatrenie / Aktivita	Predpokladané náklady			Zdroje
		2023	2024	2025	

Strategický cieľ 4: Podpora podnikateľského prostredia

	Opatrenie / Aktivita	Predpokladané náklady			Zdroje
		2023	2024	2025	

Skratky

BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
BCR	Stupeň výhodnosti nákladov (Benefit Cost Ratio)
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad
BRO	Biologicky rozložiteľný odpad
CBA	Analýza nákladov (Cost Benefit Analysis)
COVID	Ochorenie na koronavírus (COrona VIrus Desease)
CR	Cestovný ruch
CVČ	Centrum voľného času
CVTI	Centrum vedecko technických informácií
ČOV	čistička odpadových vôd
DDaDSS	Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb
DSO	Drobný stavebný odpad
DSP	Dokumentácia stavebnej pripravenosti
DÚR	Dokumentácia pre územné rozhodnutie
EF	Európske fondy
EIA	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (Environmental Impact Assessment)
ENRAF	Európsky námorný, rybolovný a akva-kultúrny fond
EO	ekvivalentní obyvatelia
FnPŠ	Fond na podporu športu
FOsŤZP	Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím
HN	Hmotná núdza
INEKO	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
IRP	Integrovaný rozvojový program
KÚ	Katastrálne územie
MDaV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MPV	Majetkovo právne vysporiadanie
MR	Mestský rozpočet
MsÚ	Mestský úrad
MŠ	Materská škola
NKP	Národná kultúrna pamiatka
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
OVP	odborné vzdelávanie a príprava
OZ	odborní zamestnanci
OZE	obnoviteľné zdroje energie
PHN	Pomoc v hmotnej núdzi
PM	pevné častice (Particulate matter)
PRM	Program rozvoja mesta
PZ	pedagogickí zamestnanci
RIS3	Stratégia inteligentnej špecializácie (Regional Innovation Smart Specialization Strategy)
SHMU	Slovenský hydrometeorologický ústav
SODB2021	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021
SWOT	Silné, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia (Strenghts, Weaknesses, Opportunities, Threats)
SZP	Sociálne znevýhodnené prostredie
ŠR	Štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TEN-T	Európska dopravná sieť (Trans European Network – Transport)
TKO	Tuhý komunálny odpad
T5	Testovanie v 5. ročníku ZŠ
T9	Testovanie v 9. ročníku ZŠ
ÚPSVaR SR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
ÚR	Územné rozhodnutie
ÚZPF	Ústredný zoznam pamiatkového fondu
VKM	Viacvrstvové kombinované materiály (tetrapaky)
ZO	Základná organizácia
ZŠ	Základná škola
ZUŠ	Základná umelecká škola